

NARAŠČANJE ODPORA PROTI "RELIFNI" MEZDI

VLADA V ZAGATAH VSLED STAVK IN DEMONSTRACIJ

Pretnje z odvzemom prilike za uposlitev in z ukinjenjem direktnega relifa

Socialistični program nudi edin izvedljiv izhod iz poloma Rooseveltovih pomožnih akcij

RELIFNI program s svojimi "zasilnimi plačami" od 50 do okrog 90 dolarjev na mesec je med delavci dobil veliko večji odpor kot pa je vlada pričakovala. Izraža se v stavkah in demonstracijah, kar je Rooseveltovim ljudem posebno neprijetno. Demokratični prvaki so se začeli resno bati, da bi stavke zoper "relifne" plače, kakršna se je dogodila v New Yorku in nekaterih drugih krajih, ne odvzele demokratični stranki toliko glasov, da pride njena zmaga pri prihodnjih volitvah res v nevarnost.

V Washingtonu ne vedo, kaj bi počeli. Ko so člane administracije, kateri upravljajo relif, vprašali, kaj mislijo z ozirom na stavko v New Yorku, so odgovorili, da je plače določil kongres in da ostanejo v veljavi, take kot so. Drugi uradniki so stavarjem zapretili z odvzetjem pravice do ponovne uposlojitve, da ne bo potem ne relifne plače in ne direktnega relifa. Če bi vlada to pretnjo res izvedla, bi se dogodile proti nji tolikšne demonstracije, da bi izglede, da bodo odgovorni faktorji morali stvar boljše premisliti. Čemu naj le delavci trpe radi krize, ki so jo povzročili s svojimi spekulacijami in blaznim gospodarstvom bankirji in industrialni magnati Insullovega tipa!

Profesor Raymond Moley, ki je šel v Rooseveltov "brain trust", je priobčil v reviji Today članek, v katerem priznava, da je relif s svojimi javnimi deli in zasilnimi plačami ponesrečena stvar. Navaja razloge, čemu, in našteva hibe v vladnih pomožnih akcijah. Ker je to priznal on, je očitno, da ni edini izmed Rooseveltovih svetovalcev, ki je prišel obupavati v "new deal".

Unije nasprotujejo nizkim relifnim plačam največ iz razloga, ker vedo, da odo do vladi sledili še privatni delodajalci in tako bo vlada pomagala znižati že itak nizek življenjski standard. V namenu, da potolaži, prepriča in pridobi unijske vodje za vladni relifni program, je obiskal eksekutivo A. F. of L. general Hugh Johnson, kateri upravlja relifna dela v New Yorku. Eksekutivo je skušal prepričati, da so delavci, ki dobe relifno delo, na dobičku, prvi radi dela, da jim ni treba postaviti, in drugič radi povečanih dohodkov.

Delavci kljub temu protestirajo in demonstrirajo, demokraciji pa jim očitajo "črno nevaležnost". Plače, kakršne je določil kongres so plače za redistribucijo bede. Delati za tako sramotno nizko ceno, zato da živijo, mora priversti milijone brezposelnih ne samo v razočaranje, ampak tudi v srd nad new dealom, za katerega so glasovali.

Izboljšati stanje brezposelnih in začasnouposlenih delavcev bi bilo mogoče samo z odvzemom bogastev tistim, ki ga imajo preveč, in z dobljenimi sredstvi ljudi pošteno plačati. Ampak kapitalistični kongres ne bo segel po tem sredstvu.

Stavke, demonstracije in pa organizacija so načini, ki so delavstvu na razpolago v sedanjih borbi za odpravo socialnih krivic. Organizacija s programom akcije, kakor je program socialistične stranke, bi bila najboljša metoda in najsigurnejša pot iz krize ter iz sistema bede v morju izobilja. Naloga socialistov je, da delavce prepričajo v tej resnici in jih pridobijo v našo stranko.

plomatično primoral v mirovne akcije. Takoj ko je vsled poraza delavske stranke svoj mandat v kabinetu izgubil in so vlado prevzeli toriji, se je mirovna situacija okrenila bolj in bolj k oboroževanju. Tako si je ljudstvo v Angliji z nepremišljenim glasovanjem pospešilo vojno nevarnost.

Vzroki za vojno so ekonomski. Japonska, Nemčija in Italija hočejo svoj prostor na soncu. Boj je za trge in sirovine. Kadar pridejo sirovine pou mednarodno kontrolo in bodo razdeljevane v interesu vseh dežel, bo to začetek ekonomske lige narodov, je izjavil Lansbury. Taka kontrola sirovin bo ob enem kontrola nad munijsko industrijo v mednarodnem obsegu. V tem velikem obsegu in z razpolaganjem kontrole nad sirovinami ji bo mogoče zadati udarec, kakršnega zasluži.

Lansbury je na istem shodu poudarjal, da če bi bil Arthur Henderson ostal vnanji minister v Angliji, bi Evropa ne bila tako prepletena z vojnimi oblikami, kajti s svoje vplivne pozicije bi vlade moralno ali pa di-

Italiji se mora preprečiti vojne nakane

Armada, ki se ne zmanjšuje

Na podlagi podatkov, ki jih zbira Ameriška delavska federacija, izjavlja njen predsednik Wm. Green, da je bilo v tej deželi meseca junija to leto še vedno 11 milijonov ljudi, ki so sposobni za delo in bi radi delali, pa jih sistem drži v brezposelnosti.

V raznih federalnih projektih je bilo junija uposlenih 2.298.000 ljudi. V ameriški industriji je bilo od januarja do konca junija odslovljenih pol milijona več delavcev kakor pa v isti dobi lansko leto. Meseca maja (številke iz prejšnjih mesecev še ni na razpolago) je relif na en ali drug način vzdrževal 19.250.000 ljudi.

Fašizem v škripcih

Histeričen boj v Nemčiji proti "sovražnikom države" priča, da je ljudstvo razočarano in skrajno nezadovoljno. Vlada se vzdržuje le s pomočjo terorja.

Življenske razmere v tej deželi se bolj poslabšujejo kot izboljšujejo

Nazadovanje industrijskih obratov. — Podražitev živil brez izdatne koristi za farmarje. — Draga in napačna pot v "gospodarsko okrevanje"

Statistika trgovskega, delavskega in notranjega departamenta zvezne vlade dokazuje, da je pot "nazaj v prosperiteto" in "v okrevanje" zgrešena, to je, da je vlada zašla v iskanju take ceste.

Iz podatkov zvezne vlade in delavskih statističnih uradov erpamo sledeče ugotovitve:

Splošna gospodarska situacija izkazuje od marca naprej nazadovanje.

Stavbinska industrija obratuje 25 odstotkov manj kakor v prvih šestih mesecih lanskega leta.

Produkcija avtov je v tej dobi v nazadovanju. Tisoče delavcev je odslovljenih. Delovne razmere so se v avtni industriji poslabšale radi konkurenčnih motivov korporacij in vsled nagona po zvišanju dobička.

Department trgovine so vtržile v prvih 6. mesecih tega leta več kakor lani, toda blaga so prodale manj. Razliko je napravilo zvišanje cen.

Zaposlitev maja to leto je bila celo nižja kakor maja prejšnjega leta. Dejanska plača letos ravno tako nižja; namreč delavci, ki zasluži letos recimo

par dolarjev na teden več kakor lani, ima kljub temu nižjo plačo zaradi zvišanja cen življenskih potrebščin.

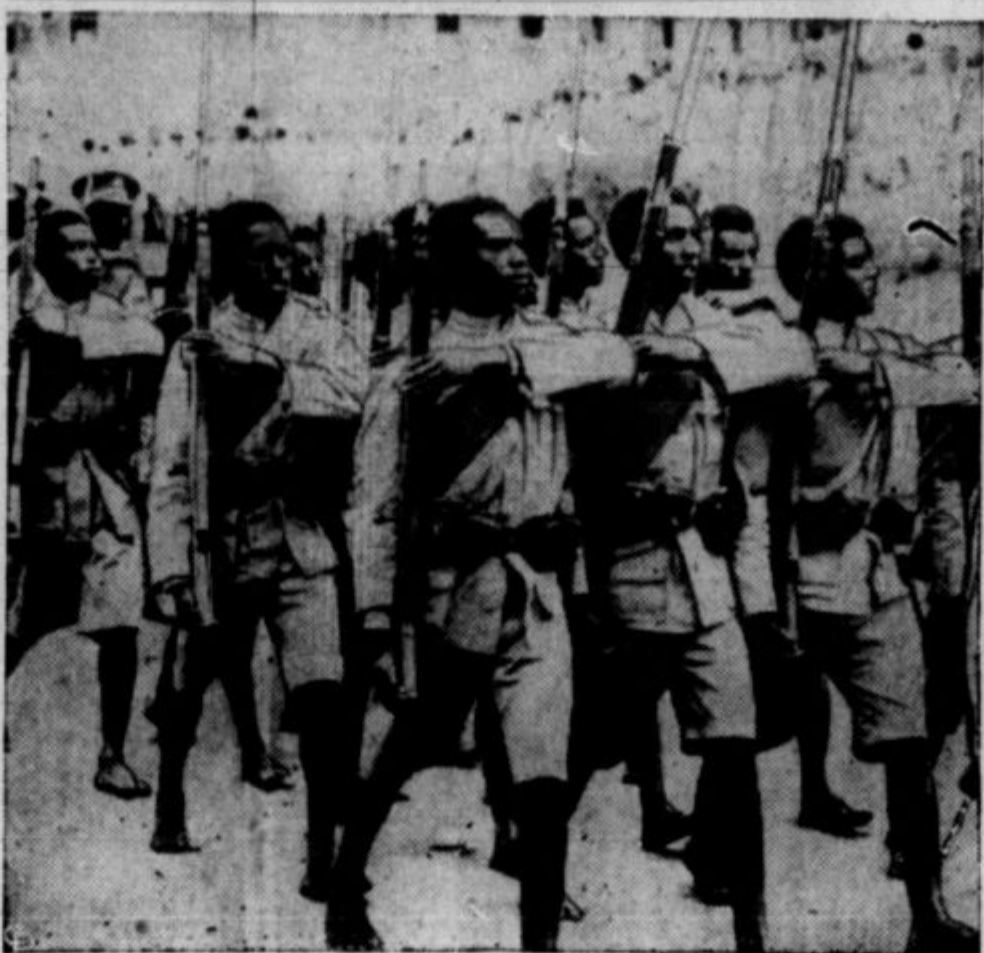
Dobički bank so se zvišali in še boljše izgledajo za bodočnost. Tu je dobro poudariti, da ameriški bankirji kontrolirajo vse ekonomsko življenje te dežele in tudi mnoge druge države so odvisne od ameriških posojil. Bankirji so si torej pomagali, dasiravno so bili baš oni, ki so v pohlepu po ogromnih profitih pripravili skoro vse ameriško ljudstvo na strast spekuliranja. Ljudje so dobili misel, da se more s sto ali tisoč dolarji napraviti 20 do 50 odstotkov dobička brez dela. Leto 1929 jim je dokazalo, da morajo svojo zmožo drago plačati.

Vlada in kongres sta se lotila akcije za podražitev živil, kar sta dosegla. Toda pri tem so merodajni faktorji prezrli resnico, da bi podražitev farmarjem pomagala le, če bi istočasno zvišali kupno moč delavcev. To se ni zgodilo v zadostni meri. Cena maslu npr. je bila dvignjena, toda prodanega je bilo v prvih 4. mesecih tega leta 13 odstotkov manj kakor la-

ni. Delavske družine morajo pač segati po nadomestilu (oleomargarine), ker je cenejša. Kruha je bilo v prvem četrtletju 1935 prodanega od 6 do 10 odstotkov manj kakor lani v isti dobi.

Enako bi lahko naštevati v konsumaciji drugih živil. Npr. v New Yorku so ljudje porabili leta 1932 62.320.000 kvortov manj mleka kakor l. 1931; l. 1933 je konsumacija nazadovale nadaljnih 37.860.000 kv. in l. 1934 59.160.000 kvortov.

PRIRAVLJANJE NA OBRAMBO

Etiopija se ne bo podala brez boja. Mussolini, ki se je odločil, da osvoji to deželo za Italijo, se tega zaveda, zato je že pred meseci odredil mobilizacijo, ki je Italijo še bolj spremenila v vojašnico in jetnišnico. Na sliki skupina vojakov, s kakršnimi se Etiopija pripravlja na obrambno vojno proti Mussolinijevi armadi.

Kaj torej koristi farmarjem višanje cen, če pa morajo ljudje v mestih potem kupovati toliko manj! Zato so razmere farmarjem prav malo boljše kakor so bile, in še to v glavnem s pomočjo vladnih subvencij, kar je ekonomsko za deželo nezdrava metoda.

To so nedopustne razmere — posledica blaznega kapitalističnega sistema.

Manj brezposelnih
V Angliji je bilo julija 1.970.000 brezposelnih, ali manj kot kdajkoli od junija 1930 naprej.

Tisti senatorji, ki služijo trustom, so razgrajani tudi proti Walshovi zakonski osnovi, toda na priporočilo administracije je bila sprejeta. V veljavi bo dve leti, ako ne pride medtem vmes kaj nepričakovanega.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

Skrajšanje delovnika z zadostno zvišano plačo pride, kadar se bo delavstvo organiziralo zanj. Tedaj bodo tudi poslanci bolj obzirni, ker se bodo bali delavskih glasov in njihove organizirane sile, kakor so zdaj v strahu pred Ameriško legijo in glasujejo za njene zahteve po bonusu in za druge koncesije kadarkoli so jim predložene.

SOCIALISTIČNA INTERNACIONALA V BOJU PROTI PRIPRAVAM ZA KLANJE

Žalostna vloga društva narodov. — Pogodbe med kapitalističnimi vladami brez vrednosti

VOJNA z Etiopijo, na kakršno se Mussolini pripravlja s tolikšno vnetostjo, bo s strani Italije striktno osvojevalna vojna in le Etiopija svetu lahko zagotavlja, da je njen boj obrambni boj, ki ga ni provocirala, čeprav skuša Italija dokazati nasprotno.

Italija hoče Etiopijo iz imperialističnih nagibov. Potrebuje sirovine za svojo industrijo in zemljo za odvisno prebivalstvo. V Etiopiji se nadeja dobiti oboje. Moderno orožje, s kakršnim je opremljena italijanska armada, postavlja etiopijsko obrambo v negotovost, ali bolje, v gotovost poraza. Evropske države so ji večinoma odklonile prodajati orožje s svetohinskim izgovorom, da nočejo podpirati vojne. Italija ima svoje munijske tovarne, dočim je Etiopija brez njih. Ako ne dobi municije iz inozemstva, bo poslala svoje vojake v smrt brez orožja, s katerim se bi branili.

Liga narodov je tudi v tem sporu zlezla pod klop, ker se noče zameriti Mussoliniju. S tem je pokazala še bolj očitno kakor v slučaju japonskega osvajanja Mandžurije, da so pogodbe tudi nji le krpa papirja.

Zadeva je sicer na apel Etiopije prišla pred ligo. Bila je obravnavana na njeni konferenci, ki ji je predsedoval sovjetski komisar vnanjih zadev Maksim Litvinov. Odloka ni izdala nikakršnega, pač pa se izvija, da si umije roke. Francija, ki lastuje edino železnico, katera veže Etiopijo z morjem, je tajno pristala v italijanski načrt za ekspanzijo v Afriki. Anglija si sicer ne želi povečanje italijanskega vpliva v Etiopiji, ampak kako si ona upa nasprotovati! Mar ni osvojila več dežel in ljudstev s silo, kakor katerakoli druga dežela na svetu? Na zahtevo delavske stranke skuša Anglija kljub temu italijanskemu ugovoru spor poravnati. Ampak kako naj zadovolji Mussolinija, ki hoče vso Etiopijo? Z velikim kosom zemlje, s posojilom in z gospodarskimi koncesijami bi se morda zadovoljil. Toda etiopijski cesar pravi, da bi bilo toliko preveč. Medtem prihajajo v italijansko kolonijo ob Etiopiji nove čete italijanskih vojakov.

V tej situaciji je spregovorila odločno besedo socialistična internacionala in pa internacionala strokovnih unij (pod vodstvom socialistov). Njun proglas poziva delavske organizacije vseh dežel, da ne protestirajo in store vse v svoji moči, da Mussoliniju preprečijo vojno, ki lahko zaplamlji svet v nov krvavi ples. Dalje socialistični proglas ostro graja ligo narodov zaradi njene neodločnosti in cincanja, namesto da bi se držala pogodbe, s katero so se članice lige obvezale preprečevati vojno in kaznovati agresivno deželo.

Ako se Italiji načrt posreči, kakor se je Japonski, bo z osvajanjem nadaljevala, kakor nadaljuje Japonska. Tega Mussolini prav nič ne skriva, pač pa venomer ponavlja storijo o rimljanskem cesarstvu, katero je vladalo svet. In Italija je dedinja tega slavnega imperija, poudarja duce. S takim opajanjem skuša omotiti prebivalstvo, kar mu je v veliki meri uspelo. Nezadovoljneže pa kroti s terorjem. Toda glad, ki kraljuje v deželi, ne bo opoguden s slavošpevi o rimskem carstvu.

"Delavci, ne dopustite, da se bi ena oseba igrala z življenji in bodočnostjo milijonov", kliče socialistični manifest. Vplivajte na vlade svojih dežel, na časopise in na javno mnenje, da bo protivnoji pritisk Italija morala upoštevati!

ALI STE SI ŽE IZDELALI NAČRT ZA PRIREDITVE V BODOČI SEZONI?

Organizacija ima smisel le, ako deluje za namene, radi katerih je bila ustanovljena. Klubi JSZ vrše to dolžnost. V Clevelandu, Chicagu, Milwaukeeju, Detroitu in več drugih krajih se pripravljajo, da prihodnjo jesen na prireditvah v dvoranah dostojno praznujejo 30 letnico Proletarca in 25 letnico JSZ.

Take prireditve zahtevajo veliko truda in dober spored, drugače ne izpolnijo namena.

Klubi, pritegnite v zanimanje in v delo, ki ga nam nalaga naš program in koristi organizacije, vse naše člane in članice, istotako tudi somišljenike, ki marsikje radi in veliko pomagajo.

Oznajajte svoje priredbe in poročajte o pripravah za sporede v Proletarcu ako le mogoče vsak teden nekaj, da bo čimveč zanimanja zanje. Kjer želite sodelovanja Prosvetne matice, pišite ji glede sporedov in navodil. Njena naloga je, da sodeluje na prosvetnem polju z vsemi prirediteljskimi organizacijami.

Sodrugim in sodružicam, pripravimo se za izvršitev dela, kakršnega nam določajo naša načela, kajti če ga mi ne izvršimo, ga ne bo nihče drugi, pač pa bodo uspehi reakcije vsled njenih aktivnosti toliko večji.

Odločimo se, da mora biti prihodnjo jesen v vsaki našelbini naš shod in v večjih krajih pa velike prireditve agitacijskega in prosvetnega značaja v smislu delavske kulture.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Kulturno delo in naloge klubov JSZ

Socialistično gibanje v Zed. državah ni med Amerikanci nikoli razvilo ali zgradilo organizacij, ki bi poleg drugega dela gojile prosvetne aktivnosti. V Evropi so socialistične stranke vzele v svoje področje tudi izobraževalno delo, kakršnega označujemo "proletarska kultura". Tu so ameriški sodrugi sklicavali le politične shode, nominirali kandidate in iskali naročnike svojim listom. Za pokrivanje izdatkov se ameriško socialistično gibanje oslanja skoro izključno na kolekte. Vse drugače so naše stranke organizirane v evropskih deželah. Ne le politično, ampak tudi kulturno delo, združništvo, sport in drugo zabavo goje edinole pod svojim okriljem.

Naša JSZ je v tem oziru skušala storiti več kakor pa stranka v splošnem. Vsaj v nekaterih naših klubih se je razvila tendenca, da ako hočejo kaj pomeniti, morajo vzprijaziti igre in prirediti koncerte pod svojim okriljem ter skrbeti tudi za drugo razvedrilo. Imajo svoje čitalnice in knjižnice. Zal, da je za take in slične naloge klubom vedno primanjkovalo sposobnih delavcev. Kljub temu smo dosegli velike uspehe.

Na podlagi izkušenj tu in v drugih deželah vemo, da ako hočemo res delavsko kulturo, tedaj jo morajo gojiti le socialistične organizacije. Takozvana samostojna napredna kulturna društva so običajno napredna le v toliko, da njih člani "k maši ne hodijo". Tudi med ameriški Slovenci niso samostojna napredna kulturna društva v splošnem boljša kakor druga.

Klubi JSZ imajo v svojih pravilih za delo na prosvetnem polju začetne velike naloge. Zdej je poletje, čas piknikov in zabav na prostem, ampak klubi se morajo vzlic vročini že zdaj pripravljati za sporede v prihodnji sezoni.

Klubi, ki bi odlašali s tem delom, ali ga prepuščali drugim skupinam, bi škodili najbolj samemu sebi in prav tako delavski kulturi. Dolžnost sodrugov je, da delujejo kot socialisti v socialističnih, ne pa v polovičarskih organizacijah. Ako se bi ravnali po tem pravilu toliko kot se bi morali, bi bilo naše gibanje jačje, aktivnejše in vplivnejše. To so dejstva, o katerih je dobro razmišljati, da ne zgrešimo svojih nalog.

Oportunizem komunistov

Resolucije, kakršne je sprejela z ozirom na taktiko ameriška komunistična stranka v času svojega postanka, so danes brez vrednosti. Prav tako menja svoj plašč kominternina.

L. 1919 je sprejela načelo, da je boj za socialne reforme ob enem boj za podaljšanje življenja kapitalizmu — vsled tega proč z reformami!

Danes komunisti v tej deželi zagovarjajo bonus za bivše vojake, zahtevajo prosto to, prosto ono, podporo tu, podporo tam — koncesije farmarjem neglede kako bi bile sebične, hočejo krajši delovnik, višje plače, izboljšanje kjer mogoče, vse to pod kapitalizmom neglede na njihovo nekdanje razodetje, da so reforme voda na mlin izkoriščevalcev.

Pred leti so se komunisti norčevali iz buržvazne demokracije in tolkli po vsakem, ki bi jo branil. Danes predlagajo v njeno obrambo združanje vseh sil, ki so zanjo. Razlog je seveda fašizem, na katerega bi komunisti, če bi bili dalekovidni, lahko že pred leti računali.

Komunisti so proti cerkvi. Ampak v New Yorku je z njimi vred korakala 1. maja fanatična množica bigotov, katere vodi Father Divine. Socialistično gibanje v tej deželi se ni še nikdar toliko degradiralo, kakor so se ob tej priliki komunisti.

Dolgo so trdili, da ne marajo s socialističnimi vodji nikakega združenja. Končno so zavrgli tudi to nezmotljivost in danes iščejo združenja s komurkoli. Ni ga socialističnega zborovanja, ki bi ga komunisti ne povabili v enotno fronto. Prej so socialiste zmerjali s slugami buržvazije, izdajalci, socialfašisti in še celo vrsto takih nazivov bi lahko našli.

Zadnji kongres kominterne v Moskvi je svoje načelo enotne fronte še bolj poudaril, kajti dogodilo se je prvič, da socialistično gibanje ni bilo zmerjano ob vsakem predlogu, kakor poprej.

Kominternina je šla v oportunizem, kakršnega obsojajo mnogi komunisti, posebno še komunistične skupine, ki so se ločile od svoje internacionale. Vzrok spremembam pa ni kako novo razodetje ali bližajoča se svetovna revolucija, ki so jo obetali, ampak koristi sovjetske Unije.

S tega vidika so socialistične stranke lahko bolj revolucionarne kakor komunisti, ker bodo taktiko uravnavale na podlagi dognanj in potreb, ne pa zato, ker bi bila v korist tej ali oni deželi. So za obrambo Rusije, ne pa za podreditev svoje taktike Rusiji.

Komunisti ne morejo početi drugače kot delajo, ker se nočejo zameriti kapitalističnim vladam, kajti te se lahko združijo in navale na USSR. Socialisti imajo v sedanjih razmerah veliko lažje stališče, zato bodo v praksi lahko bolj radikalni kakor pa komunisti, četudi jim je bila revolucija glavna beseda in cilj.

Spomini na Adowo

Abesinski cesar Menelik II. je v bitki dne 1. marca l. 1896 pri Adowi italijansko armado popolnoma porazil. Italijo je vselej sram, kadar ji kdo omeni Adowo. Ali bo Mussolini s svojo invazijo bolj srečen?

Bombastični govori so eno izmed sredstev diktatorjev. Množica jim ploska, tudi ako ji kaj ne ugaja.

Kako postopajo z delavci v mestu "bratske ljubezni"

V Philadelphiji, ki ima naziv "mesto bratske ljubezni", si delavci skušajo izboljšati svoj položaj na edini način, ki jim preostaja v teh razmerah, to je, s pomočjo stavk. Ampak policija ni v mestu "bratske ljubezni" napram stavkarjem prav nič bolj obzirna, kakor drugod, kar priča tudi gornji dve sliki.

PIKNIK ČIKAŠKIH SOCIALISTOV

Chicago. — Letni piknik okrajne socialistične stranke se je letos nekoliko odinil. Vršil se bo v znanem Pilsen parku na 26. cesti in Albany ave. v soboto popoldne in zvečer dne 24. avgusta. Na programu bodo razne atrakcije — sportne igre, umetni plesi, petje in govori. Nekdo bo dobil zastoj tudi lep Philco radio. Za plesalce je preskrbljena dobra unijska godba.

Pilsen park je privlačnost že sam zase. Je najlepši prostor za take prireditve v mestu. Krasijo ga lepe cvetlične grede, senčnato drevje, s peskom posuta pot, trate in lep paviljon. Pa tudi klopi je dosti, da se človek lahko odpočije, se pogovarja s prijatelji ali pa mirno opazuje vrvenje množice.

Ampak za zavednega delavca ni to glavna atrakcija. Za nas je glavno socialistično in delavsko gibanje, ki je v borbi za nov družabni red. In delavsko gibanje ni kakšna abstrakcija ali nekaj mlegelnega, ampak zelo konkretna stvar in dinamična sila. Tvorimo ga živi ljudje, vsi v stranki ali drugih delavskih organizacijah aktivni ljudje. In čim več nas deluje za preobrat sedanjega gnusnega sistema in za družbo bodočnosti, tembolj dinamično je delavsko gibanje in tem bližje smo velikemu preobratu.

Socialistično gibanje v Illinoisu je danes sicer bolj razširjeno in močnejše kakor kdaj prej po razsulu stranke. Toda potrebno je večjega ojačenja, da bo kos svoji nalogi. Predvsem potrebuje gmočnih sredstev za razširjenje organizacije. Če bi na primer mogli poslati med delavstvo vsaj tri organizatorje, ki so pripravljeni delati le za stroške, bi v šestih mesecih ali v enem letu zgradili gibanje, s katerim bi morala resno računati tudi buržvazija. S svojimi aktivnostmi v Illinois Workers Alliance, organizaciji brezposelnih, in tudi v unijah, je socialističnemu gibanju v tej državi odprta široka pot med delavske mase.

In v prihodnjih mesecih je treba te ugodnosti izrabiti v polni meri, če hočemo priti na glasovnico prihodnje leto. V to svrhu pa potrebujemo sredstev za nastavitve organizatorjev. Sicer obstoji možnost, da pride do prihodnje kampanje do organiziranja delavske stranke, katere del bo tudi socialistična stranka. Toda na to se ne moremo preveč zanašati, ker organiziranje močne in resnično delavske stranke ni lahka stvar. Na drugi strani je pa ojačanje in obstojanje močnega socialističnega gibanja fundamentalna potreba tudi v slučaju organiziranja delavske stranke, katero naj tvorijo razne delavske in farmerske organizacije. Glavna dinamična sila, ki ve kaj hoče, mora biti socialistično gibanje.

Nobenega dvoma ni, da stojimo v Illinoisu, kakor tudi v deželi na splošno, pred važnimi političnimi spremembami. Rooseveltov "new deal" je dal brezposelnim in brezpravnim masam ne — relief. To bi bila prisiljena storiti vsaka vlada. O yes, dobili smo tudi draginjo. V najboljšem slučaju smejo pod sedanjim sistemom pričakovati le počasno stradanje. Te razmere morajo prej ali slej učinkovati na mase in jih pogoniti do točke, ko bodo pričele zahtevati pravico do poštenega življenja, pravico do dela in poštenega zaslužka.

Nobena stvar pa ne pride sama od sebe. Tudi mase brezpravnega in v veliki meri brezposelnega delavstva ne bodo same od sebe.

RAZZALJENJE VELICANSTVA

Neki ameriški revija je priobčila karikaturu, ki je povzročila, da je japonska vlada naslovila vladi v Washingtonu protest s sugestijo, da se naj take žalitve v bodoče prepreči. Na Japonskem je norčevanje iz cesarja največji zločin, kajti mikado ni samo vladar, ampak božanstvo ob enem. Na sliki na vrhu je japonski cesar, in besedilo pod njo, da je dobil Noblovo mirovno nagrado. Prva vrstica na vrhu pravi: "Huey Long odšel v samostan." Stavke spodaj se v prevodu glasi: "Pet zelo nemogočih zgodovinskih situacij od enega, ki se je naveličal vedno enakih naslovov."

0 tem in onem

Bog s kajzerjem in Hitlerjem

Adolf Hitler se je povrnil s počitnic, da je zapretil opoziciji z zatrtjem, če se ne umiri. Ako nas mine potrpečljivost, vas bomo zdrobili tako grozovito, da vam prihodnjih petnajst let niti v glavo ne bo padlo, da nam bi še nagajali, je dejal der fuehrer. Nato je izjavil:

"Pred petnajstim leti sem imel samo energijo in vero. Danes je naše gibanje osvojilo Nemčijo in jo preobrazilo. Ali bi to bilo mogoče, če ne bi Vsemogočni blagoslovil naše delo in napore?"

Ako bi Hitler ne imel tako kratkega spomina, se bi domislil, da se je pred vojno kajzer slično hvalil in ob neki priliki dejal: "Jaz in bog!"

Vprašanje nagote v Clevelandu

Upravitelj javnega kopališča na St. Clair Ave., v slovenskem delu te ulice v Clevelandu, je odločil, da se dečki "lahko poslužujejo to sezono bazena brez kostumov..."

Sramežljivi krščanski ljudje protestirajo. Izraze zgražanja objavlja Ameriška Domovina. Rev. Matija Jager kliče na pomoč slovenske matere, da se dotično odredbo ukine. "Ne ubijajte v naši mladini moralnega čuta", pravi Jager! Čemu ga naj nagota zgolj radi nagote ubija? Ali so skandinavci, ki se kopljejo nagi — vsa družina skupaj — bolj nemoralni, kakor Slovenci, ki se kopljejo doma nagi le posamično in zaklenjeni?

Svoboda v Jugoslaviji

Četudi slovenski klerikanci v Ameriki trdijo, da je notranji minister dr. Korošec vrnil demokracijo Jugoslaviji, se je pod njegovim režimom dogodilo nekaj dejanj, ki so vse kaj drugega kot demokracija. Predvsem razpust kulturne zveze "Svoboda", ki je storišla za vzgojni in sportni podvig slovenskih delavcev toliko, da ima v tem oziru neizbrisne zasluge. Kljub temu je bila razpuščena. Socialisti v Jugoslaviji pač ne morejo dosti pričakovati, dokler ne bodo spet uvedene svobodne volitve z enako in tajno volilno pravico.

Nove fare v Johnstownu

Slovenska naselbina v Johnstownu, Pa., je bila do pred kakimi petimi leti prosta župnija. Zdej ima štiri, kakor poroča John Gračner in kakih pet duhovnikov. Nekoč je bila trdnjava napredka kljub provokacijam in špijonaži kompanijskih trabantov. Gračner meni, da bo še. Ampak to, da morajo ameriški Slovenci vzdrževati par sto duhovnikov, nun in drugih v svojih župnijah, poleg pa plačevati visoke dolgove, ne more biti brez škode zanje. Napredne skupine imajo pred seboj resnejši problem, kakor pa si večina v svoji brezbriznosti predstavlja.

Nad osem tisoč hiš v Clevelandu se bi moralo porušiti

V Clevelandu je 8,805 hiš, ki so popolnoma neprikladne za človeška bivališča. V njih stanuje 10,000 družin. V teh hišah ni niti stranišč, niti ne drugih ugodnosti, kakršne nudijo človeku nekaj komforta, 3,870 družin nima vode v svojih stanovanjih in 31,280 družin pa samo mrzlo vodo. Nad 17,000 hiš v Clevelandu je brez kleti.

Te in slične podatke je objavila zvezna preiskovalna komisija za odpravo breznic in brlogov.

Tudi Dunaj je imel nekoč tak problem. Socialistična administracija ga je odpravila z gradnjo hiš, ki jih je na to dala davcem proti zelo nizki stanarini. Ampak te človekoljube je avstrijska vlada deloma pobila ali pa zaprla. Demokratom in republikancem v Clevelandu se ni bati takega konca, čeprav so omenjene številke dokaz, da bi morali biti prvaki obeh strank, ki sta odgovorni za tako stanje, poslani v prisilno delavnico. Potreben bi bil sodnik, ki jih bi obsodil v delo pri podiranju hiš, "kakršne niso niti za pse" (slednja ugotovitev v narekva ju je iz Ameriške Domovine).

Kaj delamo v Detroitu

Detroit, Mich. — Na proš. seji kluba št. 115 JSZ (zapadna stran) smo obširno razpravljali o možnosti ustanovitve rdečih Sokolov (Red Falcons), katerih hrbtenico naj bi tvorila naša mladina. Poleg telovadbe bi se vršila tudi perijoična predavanja in vitalnih delavskih problemih. Načrt je bil v principu soglasno sprejet. S. A. Chesnik je pa izjavil, da bo prve razrede sam poučeval, ker ima o telovadbi izkušnje iz starega rada. Direktorij Slov. del. doma nam je pa zagotovil dvorano za vaje brezplačno. Za nabavo orodja, krojev itd. so pa potrebna gmočna sredstva. Zato se je v klubu ustanovil tozadevni sklad, ki je pa za enkrat še prazen. Da se ga vsaj deloma napolni, je klub sklenil prirediti v ta namen zlet v nedeljo 18. avgusta in sicer na Martin Horvato farmo. Ta je na Gully Rd., pol milje od Telegraph Rd. po West Warren ave., nakar obrnite na Gully Rd. na desno do prve farne. Prostor je zelo idiličen ter moderno urejen. Glavna atrakcija bo balinarska tekma med vzhodno in zap. grupo. V stopnjo na bo samo 10c. Samoočsebi je umevno, da bo tudi za ples, jed in pijačo v obilni meri preskrbljeno. Zabava se prične že ob 10. dopolne. Ker je prebitek te prireditve namenjen izključno za vzgojo vaše mladine, ste proseni, da se udeležite v obilnem številu.

Detroitške gospodinje so organizirale takozvano mesno stavko (Meat strike) proti obstoječim oduškim cenam. Vsled tega bojkota je že mnogo mesarjev zaprlo svoja vrata, drugi pa komaj še životarijo. Dosedaj se cene še niso znižale, ker mogočnega roka mesarskega trsta daleč seže. Vsekakor je pa akcija posnemanja vredna. Take in slične bojkote bi delavstvo že davno lahko ukinilo s

tem, da bi se organiziralo v konsumna društva (zadrage) potom katerih bi v doglednem času osvojilo monopol nad vso trgovino in — privatne trgovine bi same od sebe propadle. V Angliji in skandinavskih deželah je delavstvo v tem pogledu že napravilo ogromen orak naprej. Za zadržno trgovino se je pričela akcija tudi med detroitskimi Slovenci. V bližnji bodočnosti se bo sklical v ta namen shod, na katerega se bo povabilo strokovnjaka, da nas upelje v skrivnosti poslovanja zadržnega sistema.

Nad vse zanimiv članek o zadržništvu je napisal v Prosveti z dne 31. julija Jos. A. Sikskovich iz Clevelanda, kjer imajo rojaki kar tri zadržne trgovine. Detroitskim rojakom topla priporočam, da o njem razmišljajo in da javno izrazijo svoje mnenje.

Frank Česen.

V nedeljo 18. avgusta bo seja tukajšnjega soc. kluba št. 11. Casa je veliko, torej udeležite se je vsi. Urediti moramo končni obračun za United Socialist Drive in sklepati o drugih važnih zadevah.

Federacija SNPJ bo imela svoje zborovanje v nedeljo 25. avgusta v društveni dvorani na Boyds Villu. Med drugim bo razprava o pikniku, ki bo na Labor Day na Riley Hillu na G. Thomasovih prostorih v Worwoodu, W. Va. Piknik federacije, ki se bi imel vršiti 4. julija, je preprečil dež. Vsled tega je odbor federacije odločil v ta namen Labor Day.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Tu so letos divjale velike povodnji. Prvič je vršila svoje umevalno delo 4. julija. Dne 2. avgusta ponoči je voda zopet privrela, v nekaterih krajih celo dvakrat isto noč; potem zopet v nedeljo 4. avgusta dopoldne, največja poplava pa je bila dne 6. avgusta. Prizadela je kraje v vzhodnem in centralnem Ohiju in pa deloma v W. Va. V bližnjem Valley Grove, W. Va., je napravila ogromno škodo, kakor tuaj v tej okolici. Voda je odnesla hiše in zemljo s polja, razdrila mostove na železnicah in cestah in napravila veliko druge škode.

Ko to pišem, je v veliki nevarnosti vodni rezervar v Masilionu, O. Ljudi so obvestili, da naj bodo pripravljeni na

beg, v slučaju, da se bi jez pokonsumna društva (zadrage) potom katerih bi v doglednem času osvojilo monopol nad vso trgovino in — privatne trgovine bi same od sebe propadle. V Angliji in skandinavskih deželah je delavstvo v tem pogledu že napravilo ogromen orak naprej. Za zadržno trgovino se je pričela akcija tudi med detroitskimi Slovenci. V bližnji bodočnosti se bo sklical v ta namen shod, na katerega se bo povabilo strokovnjaka, da nas upelje v skrivnosti poslovanja zadržnega sistema.

Pravijo, da premogovnik Stanley stalno preneha z obratom. V naši dolini sta samo dva premogovnika, ki sta obratovala le po 4 dni v tednu. Zdej so enega zaprl, kar je težak udarec za premogarje, kateri so še ob ta bori zaslužek.

V nedeljo 18. avgusta bo seja tukajšnjega soc. kluba št. 11. Casa je veliko, torej udeležite se je vsi. Urediti moramo končni obračun za United Socialist Drive in sklepati o drugih važnih zadevah.

Federacija SNPJ bo imela svoje zborovanje v nedeljo 25. avgusta v društveni dvorani na Boyds Villu. Med drugim bo razprava o pikniku, ki bo na Labor Day na Riley Hillu na G. Thomasovih prostorih v Worwoodu, W. Va. Piknik federacije, ki se bi imel vršiti 4. julija, je preprečil dež. Vsled tega je odbor federacije odločil v ta namen Labor Day.

Vsem, ki so prispevali v pomoč družini John Slanovec, kateri je povodenj 4. julija uničil vse, sporočam, da bodo njihova imena v kratkem objavljena v listih. Družina se za izkazano podporo vsem iskreno zahvaljuje. Otroci so tako prestrašeni vsled prestane groze, da kadar grmi ali se pripravljajo k dežju, prosijo starše, da se naj umaknejo od struge. Ni čudno, kajti biti v takem nevarju v hiši, iz katere jim je voda izhod zaprla, pretrpeže živce je tako močnemu. — Jos. Snay.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

"Ne morem izbirati, dokler ne vem, kaj hočete!" — je čemerno zagodnjel Mangien, ki ga je takoj prekinilo Abtovo porogljivo krohotanje: "Potem, potem vam bo šele težko izbirati. Zakaj se tako obratite in lovite? Saj je to vaš recept: eden ukazuje, drugi drži jezik za zobmi in sluša — le da danes izjema ne ukazuje vi. Danes je svet narobe! — Vidite tisti mali, beli gumb tam na steni, in tu grdi, preklini noht na tem razpokanem kazalcu? — Pravi zamazani prst delavca. A če pritisne na tistile gumb, bo gospodu baronu trda predla! Danes je pač tak dan, da proletarec lahko pozvoni slugam — torej se mu je treba pokoriti! To je vendar jasno ko beli dan. Ne?"

Mangienove oči so nemirno begale sem ter tja, od Abta k Mimi in spet nazaj k Abtu: ni mu bilo jasno, kaj pobalin prav za prav hoče.

"Pazite dobro, gospod baron!" je prešerno dejal Abt. "Zelim — ali ne; ukazujem, da živite tri dni čisto kakor siromašen delavec. Treba je, da poskusite, kako lepo je biti navaden proletarec! Ne za dolgo! Kje neki. Tudi nočem, da bi bil umazan — kakor ste hoteli meni z nekaj bankovci zapreti usta, tako použijte tudi vi le eno samo žličko siromaštva, najboljšega, ki se smetano: tri praznike brez dela — to vendar ni preveč? Ko bo tistile zvonce spet vam na razpolago — povejte odkrito, gospod baron, ali boste zadovoljni, če me že po treh dneh izpustijo iz luknje?"

Mangien se zmerom ni razumel, ni maral razumeti, na kaj meri Abt. Ni odgovoril in napravil je tako neumen obraz, da se je Abt obrnil k Mimi: "Menite nemara, da zahtevam preveč? Trideset let so bile vse dobrote sveta gospodu baronu na razpolago. Te tri praznike naj se zdaj godi dobro meni, gospod baron pa naj stopi v mojo kožo — to vendar ni —"

"V vašo kožo?" — je bruhnil Mangien — "pustite vendar že to trapoglavno čenčanje! Kaj lahko slečete svojo kožo?"

"Saj res!" je vskočil Abt posmehljivo in zamišljen ogledoval svoje izprožene roke: "Tole skorjo pač moram obdržati, trideset let sem jo strojil, kar čez noč se razpokline ne zacelijo. — A to nič ne del! V vaših rokavicah bodo tudi moje lopate kakor nežne kavalirske šapice, in gospod baron sam ne bo verjel, kako podoben bo prostakemu delavcu, kakor hitro obleče moje cape! Takšenle razcepan jopič in siva srajca, lahko si baron, kakor hoče..."

"Kaj? ... Jaz? Jaz naj oblečem vašo obleko? Tega ne boste doživeli!"

"Počasi! Le malo počasi, gospod baron, ne nozabite gumba na steni! Čemu bi se človek obiral in obiral, ko moraš nazadnje le nekoliko popustiti. Kar zabavajmo se dalje! Se vam nemara studijo moje cunje? Po gartrožah sicer res ne dišijo — a lahko bi bili naleteli na grše, na mnoge grše! — Nisem se oževal, kakor so se drugi, le zato, da se ne bi popolnoma zasvinjal — tako redko se dogaja, da bi delavec lahko svojo plačo porabil sam zase! Dobili boste svojo kamrico, moja pražna brkljarija visi v omari — če vas je volja, se lahko postavite. Kaj staviva, da ne iztaknete v vsej svoji tovarni enega, ki bi vam lahko ponudil kaj boljšega kakor jaz?"

Baronu je postalo skoraj slabo, ko je ogledoval zmečkano, zamazano sivo flanelasto srajco. Misli je na smrad po znoju, ki je udarjal v njegov avto vselej, kadar je prehitel kolone svojih delavcev, ki so se vračali z dela. — In on naj — On?

"Znoreli ste! Kaj res mislite, da se bom s to maskerado —"

"Dovtipov zbijati nisem prišel," je mrko zagrozil Abt. "Tu v žepu suknjice je moja delavska knjižica, na prvi strani najdete naslov. Tu je kuverta z vso mojo tedensko plačo — niti pfeniga nisem še zapravil. Desetak morate dati jutri zjutraj starki, ki vam prinese kavo; ostalo smete pogratiti v treh dneh, ker ste pač boljše življenja vajeni. Ne maram, da bi me opravičali, češ, da sem stiskač. Za božič je moja gospodinja kamrico lipo očedila in posteljo preoblekla. Niti za hip ne pozabite, kakšno srečo imate! V nedeljo zvečer vam vrnem vse, kožuh, obleko, listnico — in tudi svoj denar — bore malo bom porabil. Nočem dobička. Poštena zamenjava. Dam vam najboljšo, kar imam: tri dni brez dela — jaz pa bom živel tako, kakor gre vam zmerom — samo božične praznike, potem se poberem spet k svoji služnici in nisem viuel nič in ne vem nič, na to se lahko zanesete! Besedo držim, čeprav nisem drugega ko umazan prolet."

Na mojo besedo se lahko vsakdo zanesel! Dami se ni treba bati. Toda nikar me ne poizkušajte prevariti! Svarim vas! ... Če me speljete na led, vam zagodem tako, da je vse žive dni ne boste pozabili! Zdaj sem pač jasno povedal. To je moja cena! Če jo boste plačali, vam nikoli več ne pridem pred oči. Če ne, zbobnam vso hišo skupaj. Sam gospod bog ni tako bogat, da bi lahko drugače odkupil moj molk!"

Mangien je stal zmeden, z napol odprtimi usti. — Kaj početi? — Kaj res ni drugega izhoda? Njegove oči so iskale Miminega pogleda, toda Mimi je v zadregi gledala mimo njega; razjedala jo je nestrpnost, videti vse želje nevarnega nasprotnika izvršene. Njej vendar ta masčevalni človek ničesar ni hotel. Bila je Mangienova dolžnost, odvrniti za vsako ceno nevarnost, ki jo je bil pahnul vanjo.

Kakor nehoti je stopila bliže k baronu in mu proseče pošepečala: "Je t'en supplie, cheri, fais semblant, je te domerai des habits de Bodo, apres..."

Z igrano veselostjo je odprl Mangien vrata v kopalnico ter se postavil ravno ko lakaj:

"Prosim, izvolite! Toda prosim vas, pred mano! Samo za vami, kajpada!"

Ze je hotel Abt slediti povabilu, a se je vrgel spet nazaj na stol:

"Se ne da nič pomagati, gospod baron! Čisto iz zadnje moke nisem: Kakor hitro odideva odtod in ne bom mogel več pritisniti na tistile gumb, boste vi spet na konju. Samo namigniti vam je treba policiji, pa bodo našli vaše stvari pri meni, izmislili si bodo tatvino ali roparski napad — ne, ne, poznam te reči! Treba je vse do zadnjega lasu pretuhtati, korak za korakom, da me ne boste mogli potegniti za nos! Znova vas svarim! Od tu jo mahnete naravnost v mojo sobo ter ležete spat v mojo podrtijo — za kontrolo poskrbim! Če bi se moja gospodinja žudila ali če bi kdo drugi preveč izpraševal, recite, da ste moj prijatelj iz mladih let, iz Hamburga, to naravezanje tudi ni čisto iz trte izvito! Ali se pišete Müller ali Knepe, to je vseeno, samo — s poklicem morate biti pa že nekoliko previdnejši. Spričo vaših nežnih ročic vam živjst ne bo verjel, da ste delavec, toda recite kar: krojaški pomočnik, to gre! V Hamburgu ste izgubili delo, zdaj bi ga radi našli v Berlinu in boste čez božične praznike stanovali v moji kamrici, ker nimate nikjer druge zavetišča. Vse drugo bom že sam uredil, ko se vrnem."

*) Prosim te, dragi, odnehaj vsaj na videz, dam ti potem Bodoovo obleko.

(Dalje prihodnjič.)

AGITATORJI NA DELU

Izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji "Proletarca".

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celotno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

VIII. IZKAZ.

Anton Jankovich, Cleveland, O.	36
Bartol Yerant, Aliquippa, Pa.	27
Chas. Pogorelec, na agitaciji po Ohio	23
Caroline Macerl, Chicago, Ill.	23
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	23
Anton Tomšič, Oakland, Calif.	14
Frances Zakovšek, No. Chicago, Ill.	14
Rudy Fradel, Yukon, Pa.	13
Anton Zornik, Herminie, Pa.	9
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	8
John Zornik, Detroit, Mich.	8
Joseph Jež, Warren, Ohio	6
John Terčelj, Strabane, Pa.	6
August Tušek, Farmington, Ill.	4
John Vitez, Nanticoke, Pa.	4
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	4
John Rak, Chicago, Ill.	4
Anton Šular, Arma, Kansas	3½
Joseph Snoy, Bridgeport, Ohio	3
Joško Oven, Clarendon Hills, Ill.	2
Ludvik Wipotnik, Chicago, Ill.	2
John Goršek, Springfield, Ill.	2
John Langerholc, Foresttown, Pa.	2
Frank Rataich, Forest City, Pa.	2
Max Marolt, So. Chicago, Ill.	2
Mike Krulitz, Willard, Wis.	2
Frank Boltezar, Pueblo, Colo.	2
John Tancek, Girard, Ohio	1
Jacob Tomec, Crafton, Pa.	1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne) 250½ polletnih naročnin. Prejšnji izkaz (4 tedne) 190½.

Protizidovska propaganda v Nemčiji

Na tej sliki so tipični protizidovski plakati, s kakršnimi minister Goebbels hujša proti "krivonoscem". Na vrhu na levi je napis v nemškem letovšču, ki oznanja, da je židovski prihod v ta kraj prepovedan. Na desni je napis v Berlinu, ki pravi: "Kdo kupuje pri židih, je izdajalec svoje dežele." Spodaj, drug napis v Berlinu: "Žene in dekleta, židje so vaše uničenje."

IZ NAŠEGA GIBANJA

Salem, O. — Chas. Pogorelec poroča, da se je slavlja 30 letnice Proletarca v Salemu udeležilo okrog 400 ljudi. Priredil ga je klub št. 24. Poslal je 17 naročnin.

Bearcreek-Red Lodge, Mont. Wm. Godina, tajnik kluba št. 35 je naročil 20 izvodov pravil JSZ. Omenja, da je bil njihov zadnji piknik uspešen. Govoril je James Graham, član eksekutivne soc. stranke in predsednik montanske delavske federacije.

Herminie, Pa. — Anton Zornik se je oglašil z naročnino, ob enem poroča, da se je pri popraviljanju hiše pobil v nogo, zato bo moral biti par tednov doma.

Aliquippa, Pa. — Bartol Yerant agitira za Proletarca kadarkoli utegne. Prošli teden je poslal 16 naročnin. V par krajih so ga vprašali, ako je še potovalni zastopnik tega lista. Na vsak način in to tudi ostane, kakor je razvidno iz njegovega dela in iz novice na drugem mestu v tej številki.

Detroit, Mich. — Janko Zornik je poslal dve naročnini in oznanja, da priredi klub št. 114 zlet v nedeljo 25. avgusta. Klub št. 115 ga priredi nedeljo prej. V tej številki so trije dopisi iz Detroita.

La Salle, Ill. — Po dolgem času se je Leo Zevnik zopet oglašil. Njegovo pismo vključuje štiri naročnine.

Farmington, Ill. — August Tušek je poslal 4 naročnine.

Moon Run, Pa. — Tajnik kluba št. 175 je poslal vzpodbudno pismo in vsoto \$10 listu v podporo. Klub je pristopil tudi v Prosvetno matico.

Nanticoke, Pa. — John Vitez je poslal z antracita 4 naročnine. Na polju trdega premoga redkokdaj agitira za Proletarca. Upamo, da bo s. Vitez naselbine v svojem okraju večkrat obiskal na agitaciji, in istotako Frank Rataich iz Forest Cityja.

Springfield, Ill. — Udeležba na pikniku našega kluba je bila večja kakor smo se nadejali, piše tajnik s. J. Ovea. Na prošli klubovi seji so dobili enega novega člana.

Strabane, Pa. — Ko je prišel s. John Terčelj na sejo gl. odbora, se je oglašil tudi v našem uradu in nam izročil šest naročnin.

Krayn, Pa. — Louis Sterle, ki vztrajno skrbi za širjenje Proletarca v svoji naselbini, piše, da ga je obiskal brat, kate-rega ni videl že 32 let. To je vzrok, čemu se nisem preje oglašil, pravi Sterle.

Johnstown, Pa. — John Langerholc poroča, da so nalivi zadnje čase tudi njemu napravili precej škodo.

Milwaukee, Wis. — Jacob Rožič, ki je poslednje tedne poslal že precej naročnin, jih je dobil spet 6.

Chicago. — Klub št. 1 priredi v nedeljo 18. avgusta zlet na "kranjaki hrib" in klub št.

20 na Dam No. 2. Piknik soc. stranke bo v soboto 24. avgusta v Pilsen parku. Redna seja kluba se vrši v petek 23. avgusta.

Waukegan, Ill. — Martin Judnič poroča, da je bil v njegovi naselbini ustanovljen mladinski klub Rdečih sokolov (Red Falcons). Ko je njegova hči prečitala list The Falcon Call, se je za stvar navdušila in s pomočjo Možekove hčere sklicala sestanek deklet in dečkov, ki so se nato organizirali v klub. Ako se jim posreči, dobijo pravo osebo, ki bo dala svoje znanje in čas v korist tej mladini, bo njen klub napredoval.

Cleveland. — Anton Jankovich je poslal spet 18 naročnin in je na vrhu izkaza, priobčen v tej številki na 3. strani. — L. Zorko poroča o demonstraciji brezposelnih in drugih delavcev proti "religijam" plačam. Njegov dopis je v tej številki.

Detroit. — V tej naselbini je nastalo vprašanje ustanovitve samostojnega dramskega društva. Janko Zornik pravi v dopisu, da sodrugi lahko koristijo svoji stvari in naprednim idejam veliko več, ako goje delavsko kulturo pod okriljem klubov. — Klub št. 115 snuje telovadni odsek.

Zlet kluba št. 114. — Naše seje. Dramatično društvo itd.

Detroit, Mich. — V nedeljo 25. avgusta priredi klub št. 114 in njegov mladinski odsek zlet k jezuru (Lower Strait) v korist klubove blagajne. Začetek zjutraj. Zbirališče bo pred prostori Slov. nar. doma med 9. in 10. uro. Zadnji piknik, ki smo ga priredili v korist soc. stranke, je dobro uspel. Apelinam na sodrugi in vse druge rojake, da se udeležijo tega izleta in s tem pomagajo naši skupni stvari ter socialistični ideji. Na svidenje dne 25. avgusta!

Zadnjič je bila v Prosveti sprožena ideja za ustanovitev nekakega dramskega društva z naprednimi tendencami. To se lepo sliši, ampak ali bi to koristilo naprednemu elementu in našim klubom, to je drugo vprašanje.

V Detroitu imamo tri klube JSZ, namreč št. 114 in 115 in pa angleško poslujoči odsek. Vsi ti goje dramatično, od kar obstojajo, posebno še klub št. 114. Na polju dramatike je že veliko storil. Njegove zasluge v kulturnem delovanju so velike.

Mar so naši klubi postali nesposobni, da bi vodili petje in dramatično naprej kakor doslej?

V našem klubu imamo pevski odsek "Svoboda". Ali ni "Svoboda" uspešno gojila drama in petje skozi 17 let? Seveda, in upam, da bo to nalogo vsrila v naprej enako uspešno. Pri "Svobodi" smo sicer imeli nekaj spor radi blagajne. Ker pa je članstvo na referendumu

sprejelo v pravila določbo, katera takim odsekom dovoljuje separatno blagajno, so te ovire odstranjene. Najboljše za zbor in klub je, da se z delom nadaljuje, kajti tisti, ki so zahtevali omenjeno pravico, so namenili dosegli. Vzrok za kritiko o dik-taturi kluba je zdaj tudi odstranjen. Zato apeliram na član-e zbora "Svoboda", da ko začnemo zopet z vajami in reorganiziramo blagajno, da postanemo ponovno aktiven zbor kakor v preteklosti. Sodrugi in sodružice, pokažimo vsi dobro voljo za delo v področju kluba, malenkosti pa pustimo na strani in ravnajmo tako tudi osebnosti.

Torej čemu ustanovljati novo dramsko društvo z naprednimi tendencami, ko to že imamo? Sugestiram dopisniku, ki je mojster v dramatik in režiji, da vodi stvar naprej pod okriljem naših klubov, kajti le na ta način bo uspeh.

Nadalje apeliram na članstvo kluba št. 114, da se rednejše udeležuje sej. Kadar pridete na sejo, bi vas prosil, da pustite dve uri kroglice pri miru, kajti ako balincate, ne moremo imeti uspešne seje. Včlanjenje v klub naj vsakdo vzame za resno stvar. Sodrugi, bodimo res bojoviti in navdušeni za socialistično delo, kajti to je bila vedno tradicija našega kluba. Ne dovolite, da zamre. Prihodnja seja se vrši v petek 23. avgusta ob 7:30 zvečer.

John Zornik, tajnik kluba in "Svobode".

O konvenciji brezposelnih

Chicago. — Workers' Alliance of America je danes najavljala organizacijo brezposelnih delavcev. V Illinoisu ima nad 100 krajevnih podružnic. Na prošli konvenciji, ki se je vršila nedavno v Springfieldu, jih je bilo zastopanih 40 s 120. delegati.

Socialisti so v WAA zelo delaven in vpliven faktor. Na konvenciji v Springfieldu sta se izmed Slovencev posebno udeleževala Simon rojcar in Joe Brinocar. Prvi je zastopal slovenski klub brezposelnih v Chicago.

Brezposelni so se uverili, da jim je lastna organizacija potrebna. Izvojevala jim je pri-relifu mnogo koncesij, zdaj pa vodi boj proti nizkim plačam, ki jih je določila Rooseveltova administracija pri religijah delih.

Konvencija v Springfieldu se je izrekla za ustanovitev velike delavske stranke in za podpiranje zadržne akcije. Ustanavljanje zadržnih prodajalen je za delavce zelo važna in koristna naloga. Predlog komunistov za združenje je bil odklonjen.

Ako bi med delavci ne bilo hlapcev in skebov, ne bi bila nikdar nobena stavka izgubljena.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384
Prisna in okusna domača jedila
Cena zmerna. Postrežba točna.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.
FRANK GRILL, predsednik
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Ciceru in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.
Telefoni: CANAL 7172-7173

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.
Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.
NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Iz kluba brezposelnih

Chicago, Ill. — Prihodnja seja slovenskega kluba brezposelnih bo v četrtek 15. avgusta na 1842 W. Cermak Rd. v prostorih Mr. Kirin. Vabljeni so vsi člani in članice, kakor tudi novi člani za pristop v klub. Na tej seji boste slišali priporočila odbora zaradi šole, katero ima klub v načrtu. Odbor priporoča, da se člani vpišejo v šolo, posebno tisti, ki še nimajo državljskih papirjev. Včlanili bomo tudi poročila delegata od našega kluba, kateri se je udeležil državne konvencije Illinois Workers Alliance v Springfieldu. Imeli bomo tudi govornika.

V soboto 17. avgusta ob 8. zvečer se vrši velik protestni shod na Turner in Roosevelt Rd. vogalu. Shod sklicuje West side distrikt W. A. of Cook County. Vrši se na prostem. Člani kluba št. 61 I. W. A. so prošeni, da se tega shoda polnoštevilno udeležijo.

J. Oblak.

Klic na konferenco JSZ in Prosvetne matice dne 25. avgusta

Bridgeville, Pa. — Klube JSZ in društva Prosvetne matice v zapadni Pennsylvaniji obveščam, da se vrši naša prihodnja konferenca v nedeljo 25. avgusta ob 10. dopoldne v dvorani društva "Nova Domovina" št. 295 SNP na Fire Hill. Po konferenci bo piknik.

Klube in društva urgiramo, da sigurno izvolijo zastopnike, da bo konferenca imela čimboljši poset. Vse občinstvo v tukajšnjih naselbinah vabimo, da pride 25. avgusta na naš skupni piknik. Pripravljalni odbor bo skrbel, da bo zabave obilo in da boste vsi dobro postreženi. Na svidenje na konferenci in pikniku! Frank Strah.

Velika udeležba na pikniku v Salemu

V Salemu, O., se ni bilo tolikšne udeležbe kakor v nedeljo 4. avgusta na pikniku kluba št. 24. Posetilo ga je okrog 400 ljudi iz raznih naselbin. Iz Clevelanda jih je prišlo nad 60, med njimi pevci in pevke pevškega zbora "Zarja".

Člani in članice so delali kakor mravlje. Ker jih je malo, so jim pomagali somišljeniki in pa sodrugi iz Power Pointa.

"Zarja" je zapela tri pesmi. Govorila sta Chas. Pogorelec in Louis Zorko. Slednji je predsedoval. Ljudje so bili zadovoljni s sporedom, z govori in z zabavo. Poročevalec.

Naročite knjige iz Proletarčeve knjižarne.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON
Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitete in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

JANEZ SAMOJOV:

V IMENU SOCIALNEGA ČUTA...

(Zgodba iz današnjih dni.)

(Nadaljevanje.)

Kemična tovarna je reducirala delavce že pred enim mesecem. Vred krize, je bilo rečeno. Denarja ni in ker ni denarja, tudi ni dela. Sedaj pa je ustavila obrat. Vsled krize.

Tudi izdelovalnica skatelj za kavo, cikorijsko, poper itd. je reducirala obrat. Kriza!

Brezposelnost je naraščala. Razne akcije so se predlagale. Milodari so se pobirali. Vse se je lotevalo reševanja brezposelnosti in krize. Osnovale se je pomožna akcija. Iz bogatih kupov premoženja se je odlašal tuintam kakšen drobec, ki je nosil veliko vizitko in z velikimi črkami zapisan naslov lastnika.

Delavske organizacije so sklicevale sestanke, sklepale in bodrile svoje članstvo, ga pozivale v boj zoper krizo, a pesti, vajene stisniti kakor jeklo, se niso stisnile.

Tisto jutro, ko so prišli delavci v obrat podjetnika, so zagledali na vratih nabit razglas:

"Vsled pomanjkanja naročil in vedno bolj pritiskajoče krize je podjetje prisiljeno, pristopiti k redukciji delavstva. V soboto se izplača sledeče delavce in se jim izroče knjižice... Ko se kriza poleže in bodo naročila, bodo zopet sprejeti v delo." (Sledila so imena reduciranih.)

Delavci so se spogledali. Zaničljiv, prezirljiv nasmehek jim je legel na usta. Reduciranim je zastalo srce, obrazi otrok in žene so se jim prikazali v mislih.

"Ni naročil? Ha... Zakaj pa moramo delati celo nadure?"

Ali zgodilo se je, kakor je bilo napisano na vratih. Drugi teden je delala samo polovica prejšnjih delavcev.

Zopet je bil zajtrk. Podjetnik je sedel pri beli kavi in sirovem maslu. Pil je, kadil in nekaj računal.

Nasproti je sedela Kriza.

"No, kak? ... Nisem ti morala kaj škodovala?"

"Hm," je rekel podjetnik. "Skrbi si mi sicer precej povzročila, ali imel sem in imam dobre sotrudnike. Moje delavstvo mi je priskočilo na pomoč."

"Kako! ... Čudno vprašanje. Polovico delavstva sem poslal

na dopust, ostala polovica pa je pljunila v roke in izdela sedaj ravno toliko in še tuintam več, kakor prej vsi, ki so bili."

Kriza je kimala z glavo. "Spretni ste. Pokazali ste mene delavstvu in to je pljunilo v roke, zategnile pasove okrog trebuha in tako sem vam postala prav za prav prikupljiva."

Nekdo je potrkal na vrata podjetnika.

"Prosto."

Vstopili so trije delavci.

"Kaj bi radi? Dela nimamo. Če je to, lahko kar greste."

"Ne, gospod," so rekli delavci. "Pomožna akcija smo."

"Za brezposelne?"

"Da, za brezposelne."

"Naša tovarna, kemična, saj veste, stoji. Pa bi radi sklicali sestanek, da se pogovorimo, v katero javno ljudsko kuhinjo se naj za naš kraj stekajo dobrodelni prinosi za brezposelne. Prosto hrano bi dobivali."

"Aha... No, in kaj?"

"Vi imate del delavnice prost. Ali bi nam ne hoteli odstopiti za en večer tisti prostor za zborovanje?"

Podjetnik se je pogladil po bradi, malo pomislil in rekel:

"Drage volje. Samo pridite. In kaj sem še hotel reči? ... Da. O kuhinji boste sklepali?"

"Dobro, dobro. Jaz imam za svoje delavce in druge tako kuhinjo, kakor menda veste!"

"Vemo. Tudi kemična tovarna jo ima, in..."

"Bežite no!" je zamahnil podjetnik z roko. "Zaprta je tovarna, odpuštila vse delavce in tam boste še jedli? Svojo kuhinjo vam dam na razpolago. Pocen bomo naredili, kaj?"

"Sestanek bo odločil."

"Dobro, dobro. Ali smem tudi jaz priti na sestanek?"

"O, prosim. V čast nam bo."

In zgodilo se je, da jim je podjetnik dal prostor za zborovanje.

Glad brezposelnih je pritiskal na kljuke in tudi k temu podjetniku je pripeljal prej odpuščene delavce.

"Gospod, sprejmite nas zopet v delo. Otroci so, žena, a pod zob ne grizljaja."

Zalostne so bile oči prosečih, obup je ležal v njih.

Podjetnik si je pogladil bra-

NEMCIJA BO IMELA NAJBOLJŠO ARMADO

Od kar je Hitler odredil v Nemčiji prisilno vojaško službo in pozval mlade moške ter fante v armado, se je položaj v Evropi z ozirom na oboroženo silo posameznih držav veliko spremenil. Nemčija, ki je prej imela dovoljenje držati pod orožjem le 100.000 moških, je danes spet velešila z najboljšo opremljeno armado. To prednost ima radi tega, ker je njeno orožje skoro vse novo in

veliko boljše, kakor na pr. orožje francoske armade. Nemški inženirji so s pomočjo špijonov dobili modele vojne opreme vseh drugih držav, jih študirali, izvršili izboljšave in nato pogladi nemško vojno industrijo v dir. Na sliki je oddelek nove nemške armade, ki prehaja s svojo opremo z enega na drugi breg reke.

SIJAJEN USPEH

Salem, O. — Četrty avgust je za nami. To je bil dan slavlja Proletarčeve 30 letnice. Še vedno mi je pred očmi izredno velika množica, ki smo jo imeli na pikniku kluba št. 24 JSZ.

Toliko jih nismo pričakovali. "Zarjani" in člani kluba št. 27 so se odzvali v presenetljivo velikem številu. Mnogo ljudi je prišlo tudi iz drugih krajev.

Naša naselbina še ni imela tolikšne udeležbe na pikniku, kakor na tem. Marsikdo, ki ne pozna naših klubov in društev, je vpraševal: "Kakšna priredba neki je to? Toliko 'kranjcev' je skupaj kot še nikoli v tem kraju." Pojasnila sem, da je to piknik socialističnega kluba št. 24, ki deluje v Salemu in okolici. Nato so se čudili, ker niso vedeli, da imamo socialistično organizacijo. Ta piknik je bil torej za naš klub zelo dobra reklama.

Hvala soc. zboru "Zarja", članstvu kluba št. 27 in drugim, ki so prišli iz Clevelanda, Ch. Pogorelec, čigar govor je napravil močan vtis na udeležence. L. Zorku za govor in predsedovanje, sodrugom Zaveršniku, Ambrozichu, Jerali, J. Kosinu za pomoč pri delu in drugim Girardčanom, Verbiču, Bogataju, Tušku in drugim, ki so nam pomagali z raznimi deli. Priznanje vsem našim tukajšnjim somišljenikom, ki so tudi pomagali v pripravi za piknik in na dan priredbe.

Med udeleženci smo opazili s. Cvelbarja iz Farrella, "pečlarja" Koprivo iz Letonije, posetnike iz East Palestine, Cerneta in Kogovška iz Nillesa, B. Odarja in Rokusa iz Cantona itd.

V tej množici na pikniku je bilo poleg Slovencev veliko Hrvatov, Poljakov, Srbov, Slovkov in Američanov. Tudi okoliški farmarji so se odzvali povabilu.

Klub si je opomogel gmotno in bo zdaj lahko nekaj prispeval Proletarcu v podporo.

Dopoldne je kazalo, da s piknikom ne bo nič, ker je deževalo. A se je zjasnilo, na to pa

Ploskali so zbrani govoru podjetnika. Samo tam v ktou so se spogledali trije in eden je pripomnil:

"Pomožna akcija rodi tudi podjetnikom svoje obresti... Kriza je pohvalno sredstvo, da jih vzpodbuja, da vrše tudi oni svojo ljubezen do bližnjega..."

V delavnici podjetnika, ki se mu je ljudska kuhinja razširila na vse prostore, je delala večina delavcev za hrano. Bolje nekaj kakor nič, je bilo v njih mislih...

Delavski časopis pa je zapisal o tem kratko poročilo in pristavil:

"Neorganiziranost rodi danes proklete posledice. Organizirani kapitalizem se je otresel krize, da je vsa zletela na neorganizirano delavstvo in z njim muči tudi organizirane..."

Kje ste, ljudje, da se ne zavedate, da ste ljudje? ...

Ali kdo čita takšna obrekovanja?

(Konec.)

O izrednem občnem zboru JSPD

Chicago, Ill. — Prošlo soboto se je vršil izredni občni zbor delničarjev Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva. Bil je sklican v namenu, da se članom pojasni sedanje težkoče in pa delovanje direktorija za federaliziranje oziroma za zavarovanje njihovih vlog bodisi od strani zvezne ali pa državne vlade.

O splošnem stanju stavbinskih društev je govoril F. K. Temple, pomožni auditor v državnem uradu. Nato je odgovarjal na vprašanja. Predlogi in poročila so prišli na dnevni red šele po 10. uri. Po mojem mnenju bi bilo veliko bolje, ako se bi člani direktorija sami pripravili za referate in si dobili informacij, s katerimi bi bili članstvu na seji na razpolago. Tako pa se trati čas in glavni namen pride na vrsto šele ko je članstvo več ali manj vzrujeno ali pa naveličano cakanja.

Očitkov je bilo na seji precej. M. Kure, član nadzornega odbora, je med drugim dejal, da je bilo v upravi premalo sposobnosti in previdnosti, zato so zdaj težkoče. Drugi so odgovarjali, da bi tudi tisti, ki kritizirajo, ne bili boljši, čeprav bi imeli vodstvo, kajti selanje stanje je posledica krize, ne pa vprašanje nesposobnosti.

Član direktorija Joško Oven in nekateri drugi člani so apelirali na tiste, ki absolutno vztrajajo, da se jim mora vloge izplačati takoj, da naj odneha-

jo, kajti le če ne bo takih zahtev bo proces za federaliziranje društva olajšan. S tem, da vztrajajo pri zahtevi, škodujejo društvu v celoti in sebi, kajti s takim vztrajanjem ne bo doseženega drugega kot da se društvo požene v likvidacijo, dočim je v korist vseh, da se mu omogoči normalno delovanje.

Predsedoval je Otto Dernul in zapisnik je vodil D. L. Lotrich. Spremembe k pravilom so bile sprejete brez opozicije. Izmed članov je bil izvoljen odbor treh, v katerem so Anton Trojar, Vinko Ločnikar in Filip Kmetec. Njihova naloga je obiskati tiste delničarje, ki zahtevajo izplačilo svojih vlog. Ta odbor jih bo skušal pridobiti, da se umaknejo s "čakalne liste". Tisti, ki so bili na seji, so to že storili. — Poročevalec.

Vabilo na "kranjski hribček"

Chicago, Ill. — V nedeljo 18. avgusta bo imel klub št. 1 piknik v Willow Springsu nad Stežinarjem, na katerega vabim vse naše prijatelje.

Prvi truk odpelje na piknik ob 10. dopoldne. Zbirališče bo pri Fr. Udoviču in pa v klubu brezposelnih na 2544 S. Millard Ave. Drugi truk odpelje od kluba brezposelnih ob 2. popoldne.

Kdor se ne pripelje z avtom ali s truckom, lahko vzame bus, kateri vozi v Joliet. Dobite ga na Kedzie Ave., na Crawford Ave., na Ogden in Cicero Ave., na Cicero in Archer Ave., ter na Cicero in 63rd St. Bus vozi vsako uro. Justin Zajc.

Basket piknik kluba št. 20 JSZ

Chicago. — Klub št. 20 JSZ (organizacija srbskih sodrugov) vabi članstvo in svoje druge prijatelje na basket piknik, katerega priredi v nedeljo 18. avgusta v forest preserve, Dam No. 2.

Truk odpelje točno ob 9. zjutraj izpred klubovega prostora na 2250 Clybourn Ave.

Odbor.

VOJNI PLES ETIOPIJCEV

Italijansko časopisje slika na ukaz vlade prebivalstvo Etiopije za barbarsko ljudstvo, katerega mora rešiti iz zastonosti ena ali druga velika država. Ta "zgodovinska naloga" spada po Mussovem prepričanju edino Italiji. Na tej sliki je skupina Etiopijcev v "vojnem plesu", s kakršnim se podaniki "kralja kraljev" navdušujejo za obrambni boj pred italijansko invazijo.

Iz Moon Runa, Pa.

Felix Olivani, sin našega znanega rojaka in sodruga Urban Olivanija, se poroči z Miss Pavlino Kasky. Njegova sestra Matilda Olivani pa stopi v zakonski stan z Albert Uranijem. To dvojno ženitovanjsko slavo bo 27. avgusta. Mladima paroma obilo sreče!

Slovensko podporno društvo Moon Run, ki je samostojno, bo na delavski praznik dne 2. septembra obhajalo svojo 20 letnico z veliko prireditvijo. To društvo podpira napredne ustanove, je v Prosvetni matici in naročeno na Proletarca. Ndvomno zasluži, da mu napredna javnost od tej prilike izkaže svojo naklonjenost.

O sporedu bomo poročali pozneje. — Jacob Skerl.

Piknik soc. stranke Cuyahoga okraja

Cleveland, O. — V soboto 17. avgusta popoldne in zvečer se bo vršil na prostoru Bohemian Gardens, 4314 Clark ave., zapadna stran, letni piknik socialistične stranke v Cuyahoga okraju, na katerem bosta govorila Robert D. Dulea, soc. kandidat za župana v Clevelandu, in Leo Krzycki, predsednik Amal. Clothing Workers in predsednik ameriške socialistične stranke. Na programu bo več drugih zabavnih točk. Oddan bo tudi popolnoma nov radio. Slovensko delavstvo je uljudno vabljeno, da se tega piknika udeleži v velikem številu. Nahajamo se v volilni kampanji za municipalne volitve. Letos mora vsak kandidat za župana, ko vloži peticije plačati \$45, in kandidat v City Council \$9. Okrajna soc. stranka polaga važnost na zgoraj omenjeni piknik, da bo prinesel toliko finančnih sredstev, da bo lahko postavila svoje kandidate na volilni tiket. Zato se obrača na simpatičarje, da ji prispejajo na pomoč.

Kažipot: Vzemite W. 14th Clark Ave. street karo na Public Square, katera vas popelje do parka, kjer se bo piknik vršil. Pridite vsi! — Odbor.

Priredbe v Chicagu

V Chicagu bodo to leto sledeče slovenske prireditve:

Nedelja 18. avgusta: Piknik društva Delavcev št. 8 SNPJ v forest preserve na 114. c. in Avenue D.

Nedelja 18. avgusta: Piknik kluba št. 1 JSZ na Kranjskem hribčku v Willow Springsu.

Sreda 11. septembra: Prireditel društva Integrity SNPJ.

Nedelja 29. septembra: Proletarčev piknik pri Kegu v Willow Springsu.

Sobota 19. oktobra: Prireditel k. s. obeltnici druš. Victorians SSPJ v Klas restavraciji v Cicero.

Nedelja 20. oktobra: Slavnost 25-letnice JSZ v dvorani ČSPS.

Sobota in nedelja 2-3. nov.: Slavnost 10-letnice društva Pioneer.

Sobota 16. novembra: Prireditel društva Integrity SNPJ.

Nedelja 27. novembra: Koncert pev. zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

Nedelja 8. decembra: Slavnost 25-letnice društva št. 131 SNPJ v jednotni dvorani.

Torek 31. decembra: Silvestrova zabava v dvorani SNPJ.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list i- za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

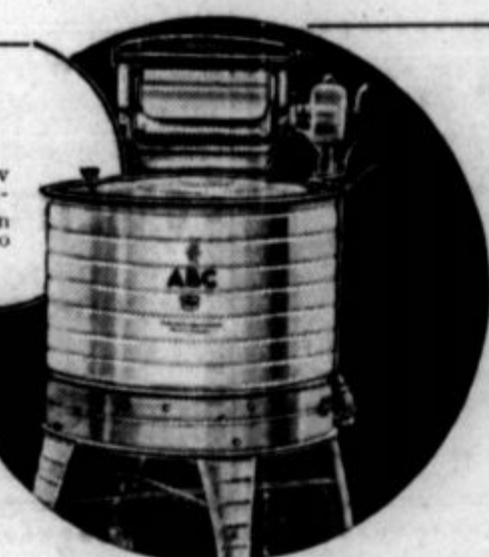
Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

VEČJI PROSTOR za NIČ večjo ceno

samo \$69.50

\$5 naplačila preostanek v mesečnih obrokih po računu za elektriko

Velik popust za izmenjavo vašega starega pralnika odvisno od starosti in stanja

Drugi ABC vzorci samo

\$49.50

POSEBNI ABC PRALNIKI

Ta zvišane velikosti ABC pralnik drži 8 do 10 funtov perila istočasno. Pralniki v vrsti istih cen navadno držijo samo 6 funtov. Za isti denar dobite večjo prostornino, kar pomeni manj časa za pranje. Skaf je po novem načinu naguban. Izjemalnik je varnostne vrste "touch release", ki se ga s pretom lahko spravi v obrat. Oglejte si ta vzorec v svoji najbližji električni trgovini. Lahko poizkusite ABC v svojem domu brez vsakih obveznosti.

COMMONWEALTH EDISON Electric Shops

Downtown—72 W. Adams St.—132 S. Dearborn St. Telephone RAndolph 1200, Local 535

2618 Milwaukee Ave., 4834 S. Ashland Ave., 4562 Broadway 2950 E. 92nd St., 852 W. 63rd St., 31116 S. Michigan Ave. 3460 S. State St., 4231 W. Madison St., 4835 Irving Park Blvd.

FEDERAL COUPONS GIVEN

ALI MORE SOCIALIZEM POMAGATI?

Kaj bom s socializmom? Saj ne more nič pomagati! ... Kdo če ni slišal takih modrih besed iz ust delavca prekratkih misli? Socializem mu ne more pomagati v njegovi bedi. Ne more mu dati dela, ne more mu pribaviti hrane, ne more mu poskrbeti stanovanja.

Silna kriza je v Ameriki; kmor se človek ozre, povsod je brezposelnost. In brezposelnosti sledi silna mizerija, lakota, prezebanje, potikanje od ulice do ulice po cele noči. Strašno je.

In socialisti? Ali morejo to izpomeniti? Ali morejo pomagati?

Ne. Nič ne morejo pomagati. Posamezen socialist morda lahko pomaga v posameznem slučaju toliko, kolikor more sploh pomagati revež revežu. Lahko da temu ali onemu par centov, ali pa vzame za silo koga čez noč pod streho. V splošnem ne pomeni to nič. Boda ostaja. Celo morje bede, v katerem se nič ne poznajo posamezne kapljice, niti gost dež ne.

Čemu bi torej bil socialist? Kadar je jetika v zadnjem štadiju, ne more pomagati noben zdravnik na tem svetu. Čemu je torej treba zdravnikov? Proč z njimi!

To je prav tako pametno kakor vprašanje, čemu je treba socializma.

Ni je sile na svetu, ki bi mogla delavstvu toliko koristiti kolikor socializem. Ali treba se je potruditi, da ga človek razume. Kadar teče voda v grlo, je prepozno. Socializem pa ravno upozarja na povodenj in na bližajočo se potop, pa uči delavstvo, kako si o pravem času zgradi ladjo, ki ga bo rešila.

V sedanjih brezposelnosti ne more socializem prinašati pomoči. Ali te velikanske brezposelnosti ... bi bilo, če bi delavstvo že prej poslušalo nauk socializma in se ravnalo po njem.

Socializem hoče delavstvo odvaditi od vere v čudeže. Sneti mu hoče mreno z oči in mu pokazati stvari take, kakršne so, v pravi podobi in v pravi luči.

Razumimo, da se marsikdo ravno tega brani. Kajti že sama slutnja pove človeku, da bo videl veliko več grdega kakor lepega, če bo jasno gledal. In tega se veliko ljudi boji. Mnogo jih je, ki mislijo, da se življenje vendar laglje prenaša, če je vsaj z lažjo ozaljšano. Zato si skušajo prikriti resnico, beže od spoznanja in se zarivajo v temo.

Oni verujejo, da je Bog človeku v paradižu prepovedal sad spoznanja, da je bilo to božansko modro, in da je Adam smrtno grešil, ker je hotel več vedeti, nego mu je bilo dano od Boga.

Sami nočejo posnemati Adama in ostanejo rajši nevedni.

Ali nič na svetu ni bolj potrebno, kakor boj proti nevednosti. In tudi najvernejši ljudje bi se v tem oziru lahko potolažili; kajti če je po njihovem prepričanju vse od Boga, tedaj je od njega tudi človeški razum, ki hrepeni po znanju. In tudi to hrepenenje samo mora biti tedaj od njega.

Nevednemu ni mogoče pomagati. Kajti če bi se mi tudi

pokazala pomoč, je ne bi znal porabiti. Za delavca je pa še prav posebno potrebno znanje in spoznanje, zakaj njegova beda je posebna reč. To namreč ni beda posameznega človeka, ampak beda velikega razreda, ki nosi križ ves iz enakih vzrokov.

Delavcu se ne godi slabo zato, ker je Pavel, Tonetov sin, ali pa zato, ker je doma iz Zabajke mlake, temveč zato, ker je član delavskega razreda, kateremu je naložena težka butara brez obzira na to, če imajo njegovi člani svetle ali črne lase, če so rojeni v Evropi ali v Ameriki, če verujejo v krščanskega, turškega ali pa nobenega Boga.

To je prvo in najvažnejše, kar mora delavec vedeti in razumeti. Kajti iz tega dejstva izvira drugo, da se more delavec le s svojim razredom skupaj rešiti.

Socializem odpira delavstvu pot do tega spoznanja. S tem mu daje prve pogoje za osvoboditev in rešitev. Če doseže delavstvo to spoznanje, mu ne bo težko nadalje spoznati, da je treba skupnega nastopa vsega delavskega razreda, kajti

LINČANJA SE MNOŽE

Letos se je dogodilo precej več linčarskih umorov, kakor prejšnjega leta. Na tej sliki je 24-

letni C. L. Johnson, katerega je drhal v Yreku, Calif., vzela iz ječe in ga obesila na bližnje drevo. Johnson je bil obtožen, da je umoril šerifa Dawa. Drhal ni hotela, da bi bil tiran pred sodišče in sojen, kakor določa zakon, zato ga je obsodila nemudoma in sama izvršila smrtno obsodbo.

da je v slogi moč, je že tako stara resnica, da jo menda vsakdo razume, če se mu le pokliče v spomin.

Ako bi bilo delavstvo poslušalo glas socializma, ko se ni bilo sedanje brezposelnosti in si priborilo moč, tam kjer se odločuje o pogojih življenja, zlasti na političnem polju, tedaj bi bilo s svojo politično močjo lahko preprečilo sedanjo bedo.

Nihče ne more reči, da ne bi bilo v Zedinjenih državah dosti dela za vse, ki ga iščejo, če bi se le pametno uredilo. Tam, kjer mora delati eden za tri, bi na tisoče ljudi lahko dobilo posla, ako bi se delalo le po šest ur in po človeško.

Zveza, države in občine bi lahko izvršile nešteta koristna javna dela, ako bi jih vzele v svoje roke in ako bi se ozirale na interese splošnosti. To pa bi morale, če bi v njih odločevali zastopniki splošnosti, zastopniki ljudstva, v prvi vrsti zastopniki delavskega razreda, ki bi bili tudi odgovorni svojim volilcem.

Tako more socializem pomagati. In to je edina resnična pomoč.

Kdor pričakuje čudežev, ga bo socializem moral razočarati. Od socializma jih pametni človek že zaradi tega ne sme pričakovati, ker mu jih socializem ne obljubljuje. Narobe, on zahteva od delavca le, da veruje v resničnost in da jo spoznava.

Kdor sledi socializmu na tej poti, pa ne bo mogel biti nikdar razočaran. In to je edina pot, ki drži do cilja.

O telovadbi, dramatiki, izletu itd.

Detroit, Mich.—Že na dveh zaporednih sejah kluba št. 115 se je veliko razpravljalo, kakšne korake se bi zavzelo za njegovo ojačanje. Ta klub deluje na zapadni strani mesta že več let skoraj vedno z enakim številom članstva. Agitralo se je že veliko, pa vedno brez pravega uspeha. Lahko bi se navedlo več vzrokov, kar pa ni moj namen. Največ je kriva brezbržnost in pa raznovrstni faktori, ki govorijo eno, mislijo pa drugo. Seveda je na sejah precej mrtvo, to je pa zato, ker še ti člani, ki so, se ne udeležujejo redno sej. Če bi se jih vsi člani udeleževali, bi bilo bolj živahno in prej bi prišli do kakega zaključka. Na zadnji seji 28. julija smo vsi odobrili načrt, po katerem bi zainteresirali Slovence v nasebini, posebno pa še tu rojeno mladino za skupno delo v duhu proletarske kulture. Ao bo zadosten odziv, se bo začelo najprej s telovadbo, in to lahko takoj ko postanejo večeri malo hladnejši. V ta namen je izvoljen odbor, kateri bo šel na delo, da se ideja tem prej uresniči. To so najlepše telesne vaje, katere so potrebne vsakemu človeku že zaradi zdravja. Uvedle se bodo tudi prešalvalne pavze. To je, vsako uro deset minut po eden ali drugi predavatelj, tako, da se bodele lahko seznanili z delavsko kulturo. Glede sestanka bo poročano pozneje. Učilo se bo otroke od šestega leta naprej, ako se bodo starši zadostno odzvali z otroci. Priliko bodo imeli pristopiti tudi vsi odrasli, kogar veseli telovadba. Tudi ženske in dekleta ne bodo izuzeta. Imeli bomo, če le mogoče, tri oddelke: moški, ženski in otroški oddelki. Kakor vsako delovanje, je tudi to zvezano s precejšnjimi stroški, posebno še v začetku, zato bo klub št. 115 ustanovil sklad v ta namen. Za začetek tega sklada bo klub priredil piknik ali zlet 18. avgusta na Martin Horvatovi farmi. Vse občinstvo prosimo, da se udeleži tega zleta in s tem pokaže, da je pripravljen sodelovati z nami, za čimprejše uresničenje te tako potrebne ideje. Vstopnina bo le deset centov. Balincarji so vabljeni, da pridejo z obeh strani. Šlo se bo zopet za nagrado. Prostor bo odprt ob 9. zjutraj. Torej kogar veseli se lahko že dopoldne povesei v prosti naravi.

NADLEŽNE MUHE

Na levi: abesinski cesar Selassie in na desni diktator Mussolini.

V slučaju slabega vremena se vse vrši v Slovenskem delu. Ker gre ves preostanek tega zleta v zgoraj omenjeni sklad, se pričakuje velik odziv občinstva.

Nekaj let pred to depresijo se je detroitska nasebina precej uživala v prosvetno delo. Tri ali štiri društva so prirejala raznovrstne programe in igre. To je trajalo do zadnje sezone. V zadnji sezoni se je opazilo, da bo v bodoče dosti težje za posamezno društvo ali klub kaj večjega prirediti. Da se temu odpmore, bo sklican enkrat drugi mesec sestanek vseh, katere veseli drama in petje za skupni nastop. Ustanovilo se bo če le mogoče samostojno dramsko društvo, katero bi delovalo lahko v celi nasebini. Dobro bi pa bilo, da se čim več rojakov in ljubiteljev drame oglasi in pove svoje mnenje še predno bo sklican sestanek.

Na zadnji seji kluba št. 115 smo tudi razpravljali, kako bi na najbolj dostojen način proslavili tridesetletnico Proletarca. Sklenili smo, da se vrši proslava enkrat oktobra v SDD. V ta namen je izvoljen odbor, da se o tem dogovori s člani kluba št. 114 za skupno proslavo. O programu in drugem bo poročano v Prosveti in Proletarcu. O tem se bomo lahko pogovorili tudi na 18. avgusta na zletu. — Udeležite se ga!

Anton Chesnik.

S. Yerant je še potovalni zastopnik Proletarca

Aliquippa, Pa. — Bil sem vprašan, ako sem še potovalni zastopnik Proletarca. Seveda! Kadar mi čas dopušča, obiščem to ali ono nasebino ali prireditve v teh krajih, v svrhu agitacije za naše glasilo.

Bartol Yerant.

Stavka proti visokim mesnim cenam

Stavka gospodinj proti visokim cenam mesu v Hamtramcku in v Detroitu je bila proglašena za komunistično provokacijo. V resnici je nastala iz vzroka, ker je meso predrago z ozirom na današnje dohodke delavcev in pa ker je vrhutega tudi umetno podraževano.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

IX. IZKAZ.
Moon Run, Pa. Klub št. 175 JSZ \$10.00.
Palisade, Colo. Martin Kovac \$1; po 50c: Jack Trojar, Pete Zmerzlkar in Matt Debelak, skupaj \$2.50. (Nabral Frank Zaitz.)
Syran, Pa. Klub št. 13 JSZ \$2.00.
Chicago, Ill. Peter Kokotovich \$1.
Bentleyville, Pa. Louis Humar \$1. (Poslal J. Terdelj.)
Milwaukee, Wis. Leonard Alpner 45c.
Strabane, Pa. Paul Patz 25c.
Meadowlands, Pa. Vincent Peternel 25c.
Skupaj v tem izkazu \$17.45. Prejšnji izkaz \$292.67, skupaj \$310.12.

IVAN VUK:

HOMO LUPUS

Piše zgodovino, piše pota nova, vse svetlejšje riše, pa če tudi homo lupus na vse kriplje ji naerte s krvjo briše ...

In zgodilo se je, da je morala zopet obveljati resnica: Pravica in pravičnost nosi v XX. stoletju obleko, kakršno ji oblečejo vsakokratni homo lupusi in kakor si to pravico in pravičnost sami predstavljajo. Prisega je sveta le, če sedi ob desni homo lupusa. Če pa se prisega ne podredi homo lupusovi volji, je naenkrat zaznamovana kot zločin.

Tako je bilo leta 1871 v Parizu, ko je zapisala zgodovina v svojo knjigo nepozabni in neizbrisni naslov "Pariška komunila". Nešteti, ki so resnično ljubili domovino, so bili decimirani in za cilj strelskim vajam, da se vidi stena, kjer so stali, še dandanes.

Tako je bilo leta 1905 v Rusiji, ko so nešteti hoteli svobodno Rusijo, a so spomeniki na to letnico, vešala, še se videli leta 1916, ko sem hodil po Rusiji.

In še so letnice in če bi jih zapisal, bi jih bila dolga vrsta. In tiste letnice so vedno nova stran v knjigi zgodovine, so železnocementni tlak novim cestam človečanske veličine, ki ječi pod pestjo homo lupusa. Prepokljeno so z znojemin krvjo, a tako lepe, da so kakor svetel sijaj v gluhih noči zablodivšemu popotniku.

In zgodilo se je leta 1934, sredi februarja, da je homo lupus zopet dvignil pest, in prisego, ki jo je dal, pogazil. Tiste pa, ki so to prisego branili, je proglasil za zločince ter postavil vešala.

Svet je zastrmel in rodila so se vprašanja: "Kaj je taka pravica? Kaj je juridično mogoče postavljati sodišča in soditi branilce ustave in prisrge?"

In svet je videl, da je mogoče. Kajti pravica je fatom, ki kaže vedno tak obraz, kakršnega ji naslikajo tisti, ki govore o pravici. In zgodilo se je celo, da so se mnogi zakrohotali kakor jastrebi in gavrani, ko zaduhajo pojedinu. Zacrivilili so kakor hijene, ko zavohajo kosiho.

Zgodovina pa je pisala. Pisala je, kakor je pisala 1871. leta, kakor je pisala 1905. leta in kakor je zapisala leta 1917.

Kaj nas uče dogodki v Avstriji?

Kaj ne govore, da je človek le ime, sestavljeno iz 6 črk, a vse drugo prazen dim? Ti so o bližnjem, o ljubezni, o bogu? Ali niso le samo leposlovni izrazi? Ali ne pričajo jasno in izrazito, da sta na svetu dva pojma o človeku? Gospod in hlapec?

Časopisi so pisali:

*) Človek volk.

"Starhemberg pobija socialiste."

In v teh besedah je bilo glasno povedano:

Knez sme pobijati vkljub 7. božji zapovedi, ker socialisti niso ljudje, nego produkti narave, ki mora služiti sinovom boga očeta.

In so pisali:

"Bratomorni boj v Avstriji."

Če je bratomorni boj, torej boj brata z bratom, koga naj bog blagoslovi? Katerega iz bratov? Tistega, ki uče, da so gospodje in hlapci, ali tistega, ki oznanja ljubezen vseh ljudi, da ne sme biti gospodov in ne hlapcev, nego samo človek?

Resnica, da je Dollfuss in družba kneza Starhemberga pljunila na zapriseženo ustavo, er z orožjem pobijala tiste, ki so branili to ustavo, je zapisala zgodovina. In zgodilo se bo, da bo ob priliki pokazala to stran in obtožila krivce.

In tako nas vsi ti dogodki, vse tisto, kar se vrši protinaravno, uče, da dokler bo živel homo lupus, ne bo sijalo sonce človeškega dostojanstva.

In mi vsi moramo vedeti, da je rešitev iz zakletega carstva, iz rok homo lupusa, le v naši zavesti, da smo ljudje, da tisto preklotstvo izvirnega greha moramo stresti s sebe in dvigniti glavo visoko, vkljub vsem topovom, strupenim plinom in mitraljezom, da odrešimo človeka.

In to bo, če ne bomo klonili pred nobenimi potresi, pred nobenim ognjem, pred tuljenjem zverin, nego stopali odločno s korakom neomahujočim k zmazi vsoustvarjajoče sile človeka. Kajti, zgodovina piše, pota nova, vse svetlejšje riše ...

Demonstracija brezposelnih v soboto 27. avg.

Cleveland, O. — Eksekutiva Workers Alliance of America je določila dan 17. avgusta za splošno demonstracijo brezposelnih proti beraški plači pri reliefnih delih (WPA) in proti odloku zvezne vlade, da bo ukinila vso reliefno podporo. V bodoče naj skrbijo posamezne države in okrajji za svoje brezposelne itd.

V Clevelandu se bo protestna demonstracija vršila na Public Square v soboto 17. avgusta ob 11. dopoldne. Brezposelni in njih simpatičarji iz St. Clairskega in Collinwoodskega okrožja se bodo zbrali v soboto ob 9:30 pred S. N. omom na St. Clair ave., od koder bodo skupno odkorakali v mesto. Vsi tisti pa, ki se iz enega ali drugega vzroka ne bi udeležili korakanja, so prošeni, da se pridružijo demonstraciji na Public Square. Razumeti je treba, če bodo brezposelni primorani sprejeti po vladi določeno beraško plačo, bo za tem sledilo trganje plače v privatni industriji. Delavci! Brezposelni kakor tudi uposljeni — delavska solidarnost vsa kliče na plan v soboto 17. avgusta.

Za odbor, Louis Zorko.

Prosvetna matica

Edina kulturna centralna organizacija med Slovenci in drugimi Jugoslavlani v Ameriki je Prosvetna matica. Ali ji je vaše društvo pridruženo?

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

AVGUST

CHICAGO, ILL. — Basket piknik kluba št. 20 v nedeljo 18. avgusta.

CHICAGO, ILL. — Piknik kluba št. 1 JSZ v nedeljo 18. avgusta na Kranjskem hričku v Willow Springu.

DETROIT, MICH. — Zlet kluba št. 115 v nedeljo 18. avgusta na M. Horvato farmo.

CHICAGO, ILL. — Piknik socialistične stranke v Pilzen parku v soboto 24. avgusta.

DETROIT, MICH. — Zlet kluba št. 114 JSZ v nedeljo 25. avgusta k Lower Strait jezuru.

BRIDGEVILLE, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 25. avgusta v Društvenem domu.

SEPTEMBER

NEWBURGH, O. — Piknik kluba št. 28 JSZ v nedeljo 15. sept., pri Joe Zornu, Bradley Road.

STRABANE, Pa. — Veselica kluba št. 118 JS v nedeljo 28. septembra.

CLEVELAND, O. — Klub št. 49 JSZ priredi slavo 30-letnice Proletarca in 25 letnico v nedeljo 29. sept. v Slovenskem delavskem domu.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 29. sept. piknik v korist Proletarca pri Keglu v Willow Springsu.

OKTOBER

CHICAGO, ILL. — Slavo 25-letnice JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani CSPA.

NEWBURGH, O. — Koncert "Delavca" v nedeljo 27. oktobra v SDD na Prince Ave.

SPRINGFIELD, ILL. — Proslava 30 letnice Proletarca kluba št. 47 JSZ v nedeljo 27. oktobra v Slovenskem domu.

NOVEMBER

WAUKEGAN, ILL. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 10. novembra v Slov. narodnem domu.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 17. nov. prireditve zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani. Dramski odsek kluba št. 1 vprizori dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

DECEMBER

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v torek 31. dec. v dvorani SNPJ.

SPRINGFIELD, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 47 JSZ v torek 31. decembra v Slovenskem domu.

Nesпамeten vzrok

Kako je mogoče, da ljudje stradajo in da so slabo oblečeni kljub temu, da je vsega preveč?

Popolna razprodaja

je sedaj v teku. Deske obleke, moške in deske hlače, perilo in druge potrebščine po znižanih cenah.

20% do 50% ceneje

SE PRIPOROČA

John Močnik

CLEVELAND, O.

6517 ST. CLAIR AVENUE

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

"Grandsons"

A novel about three grandsons of a Slovene worker

BY LOUIS ADAMIC

Price \$2.50

Order from

PROLETAREC BOOK STORE

3639 WEST 26TH STREET, CHICAGO, ILLINOIS

NO PLAN-NO GOAL

When President Roosevelt announced his "death sentence" in the Utility Holding Company Bill, the clause to abolish all unnecessary utility holding companies by 1942, private utility men started a whispering campaign that the chief New Dealer was crazy. In the following article The Milwaukee Leader does not accuse President of being insane but dwells upon some of the foolish things he has done:

"We denounce, as strongly as anyone, the suggestion of one of the private utility men that a whispering campaign to the effect that President Roosevelt is insane should be started. It is well that the indecent proposal has come out in open, for it would be hard to start such a campaign after the matter has been aired."

"But that does not make us any the less convinced that the administration does crazy things. Folks do not have to be crazy in order to do crazy stunts. You never can tell what it will do next, for it has no coherent plan. Neither can you rely on what it says."

"During the campaign of 1932 Mr. Roosevelt said, 'I accuse the present administration (Hoover's) of being the greatest spending administration in piece time, in all our history—one which has piled bureau on bureau, commission on commission, and has failed to anticipate the dire needs of reduced earning power of the people.' Again he said, 'I regard reduction in federal spending as one of the most important issues of this campaign. In my opinion, it is the most direct and effective contribution that government can make to business.' And again he said, 'Remember well, that attitude and method—the way we do things, not just the way we say things—is nearly always the measure of our sincerity.'"

"Then, after he was elected, he proceeded to spend as much as was spent by all other administrations in the first 124 years of the nation's existence put together!"

"Now, we are not sorry he spent it—although we are very sorry he did not spend it more wisely."

"But we'd like to know how you can trust a man whose talk and act are so completely at variance with one another. He has 'piled bureau on bureau, and commission on commission,' many of them useless. His national emergency council sends out scores and scores of pages of additions and deletions and substitutions to be

made in United States government manual, as changes take place. The latest batch along with many other corrections, strikes out 19 closely printed pages listing the approved codes. Possessors of this loose-leaf book are directed to destroy the discarded leaves. Just like that—the whole NRA goes in the waste basket. Crazy? You tell 'em."

INITIATIVE UNDER THE PROFIT SYSTEM

Headed by Senator Nye, the Senate Munnition Committee has again charged that munition and shipping interests promote war scares "in the interests of their own pocketbooks."

While gratifying, there is scarcely anything new about such a charge. Nobody should gasp with surprise. Socialists said the same thing during the World War—and were persecuted, prosecuted and jailed by the Wilson dictatorship.

The fact of the matter is that not only scares but real wars are promoted by racketeering profiteers. To promote their "pocketbook interests," that gentry will ravish a continent, kill millions of their fellows and even jeopardize civilization itself.

Here is an answer to persons who, parrot-like, repeat the fear that Socialism—the production of wealth for use instead of for profit—will destroy initiative. The fact is that the charge is true; Socialism will destroy the initiative to fool, cheat and kill which capitalism has fostered.

Under capitalism, deception and fraud have become fine art. Food and medicines have been adulterated, children have been exploited, homes have been degraded, people have been permitted to starve in the midst of potential plenty—all as the result of the kind of initiative which the profit system fosters.

Branch Outing Sunday

Chicago, Ill. — Sunday, August 18, the members and sympathizers of branch 1 JSF will sojourn to Willow Springs for an outing on "kranjski hrib". A good time will be had playing balala, horse shoe and enjoying other entertainment that will take place. Singing will also be plentiful as no doubt plenty of Savans will be present to entertain us with a few melodies. Trucks will leave at 10 a. m. and 2 p. m. from the SNPJ Hall. Don't miss this affair but come out Sunday and enjoy the day with our friends and comrades at this outing.

SOBERING FACTS

There are few more sobering facts today than the failure of recovery to lift the burden of unemployment and general poverty. If the small but sure measure of recovery enjoyed in this country since the summer of 1933 has in late months been faltering badly, is it not because the burden of relief had become too heavy for either government or business to carry?

What we have here, it should be noted, is a phenomenon characteristic of every country today. A recent report of the Foreign Policy Assn. calls it "the paradox of recovery." The "ebb-tide of the depression," says the writer of this report, "for the world as a whole... occurred in the early summer of 1932." Since then, "and into the early months of 1934," there has seemed to come everywhere an "upturn." But "the vast majority of the world's population" didn't feel it in any way! Thus, in Australia, where "a budget surplus is in prospect," the number of unemployed "remains appallingly high." In Great Britain, where business has greatly improved, "employment has not kept pace with production," and there is "a further increase in the number of persons in receipt of poor relief."

In America, in spite of hundreds of millions of dollars poured out by government, the situation as regards the masses of the workers gets no better. The tide of relief is steadily mounting, and the volume of unemployment, cut down for a time, is now increasing again.

All this raises the question as to what "recovery" means. What good does it do for a nation to "recover" if the people remain as miserable as ever? In this society of ours working still to the profit only of bankers, brokers, industrialists, investors, speculators, who absorb instantly all the gains of our struggling economy? It looks as though this were something

like the situation—a vast productive machinery, equipped with technological labor-saving devices of ever mounting efficiency, all in the hands of a small class of money owners. So long as this condition prevails, new deal or old, we are never going to get anywhere. — Unity.

JOHNSTOWN REPORTS

Due to the SNPJ picnic held on our regular branch meeting date, our last meeting was held on Sunday, July 28. Comrade Rose Sumrada, a young active Socialist from Cleveland was our guest. Our next meeting will be held Sunday, August 18. All members are urged to be present.

The Pennsylvania Socialist summer school is going to be held at Camp Hofnung in Pipersville starting Saturday, August 17 and ending Sunday, August 25th inclusive. Algernon Lee, Joseph Shaplen, Darlington Hoopes, James Oneal, August Claessens and several others will be the instructors and discussion leaders. The subjects that will be discussed are Socialist Fundamentals, Labor Problems, Labor and Socialist History and Party Organization. From branch 5 JSF the undersigned will attend.

The Moxham Slovene Band will hold a picnic at Zlobe Park in Lorain Boro on Sunday, August 18. A week later this same band will play at a picnic given at this same place. We urge our friends and sympathizers to reserve Sunday, August 18, and attend our picnic.

John Langerholc, Jr., Johnstown, Pa.

There Is Always Profit In The Murder Business

The latest events in European politics: the reintroduction of conscription in Germany, the agreement between Great Britain, France and Italy at Stresa, the condemnation of Germany's attitude by the League of Nations, the Franco-Russian agreement, etc.—all these factors make less for the prevention than for the stabilization of the war menace, says Der Kampf, Socialist review published in Prague.

Nobody talks anymore about disarmament. In all countries the bloody business of competitive armament booms, all aircraftworks and poison gas laboratories are working at high pressure. The international gun magnates, the German Krupp, the French Schneider, the British Vickers, etc., have held a conference at Biarritz and divided the world among themselves.

For the machinery of murder that is being produced on a colossal scale in Germany, France is supplying the brass, Britain the nickel. The battle fronts of the future are not yet certain, but the profits of the armaments industry are.—T. N. L.

Socialist Party Picnic in Cleveland

Cleveland, O. — The Socialist Party of Cuyahoga County is holding its annual picnic and dance in the Bohemian Gardens, 4314 West Clark Avenue, on Saturday, August 17. The park where the picnic is being held is an old time Socialist picnic ground, and is reached by street car (West 14th-Clark-Denison) from Public Square.

Featured speakers at the picnic will be comrades Robert D. Dullea, the Socialist nominee for Mayor of Cleveland, and Leo Krzycki, vice-president of the Amalgamated Clothing Workers and National Chairman of the Socialist Party.

Music for dancing will be furnished by Frank Mates' WJAY Radio Orchestra. A program of games and entertainment for young and old is being planned for the afternoon and evening.

H. Prusheck To Exhibit Paintings At SNPJ Hall

Chicago, Ill. — Harvey G. Prusheck who has just returned from a vacation trip in Minnesota will display a large collection of his oil paintings Thursday, August 15, at the SNPJ Hall.

Some of Prusheck's paintings have won prizes and received honorable mention in some of the leading Art Institutes in the country. We urge our friends not to miss this opportunity to visit his display of fine paintings. The admission is free.

WHAT THE MASSES BUILT THE MASSES MUST REMODEL

By Algernon Lee

Amendment of the Federal Constitution is in the air. There is nothing very novel and startling about that. It is one hundred and forty-seven years since the document in its original form was ratified. Within that period we have amended it on no less than twelve different occasions—on the average once every twelve years or thereabout. The fact of amendment of the changes that have been made in its meaning, without changing its words, by judicial interpretation and by executive practice.

The Constitution is in effect a far more flexible thing than it seems to be commonly realized. Yet there still hangs about it a curious "odor of sanctity" which results in any proposal of further amendment rousing an emotional stress that makes thoughtful consideration difficult. There are those who see red at any suggestion that our fundamental law, as framed by the venerable fathers of the republic back in the eighteenth century, is not just as good now as when they devised it. On the other hand, there are those who, in order to justify in their own minds any change now proposed, have to convince themselves that it was a pretty faulty sort of thing from the start, if not positively and essentially bad.

One Historical Example

The emotionalism of the stand-patters is the sort of nuisance we have to expect from stand-patters. The emotionalism of some of the advocates of change is much more objectionable. Socialists, at any rate, ought to have some sense of historical perspective—ought to understand that what they now find undesirable may, from their own point of view, have been highly desirable at some time in the past.

In Europe back in the Middle Ages every city which was able to do so surrounded itself with a high wall and a deep moat to save its inhabitants from being plundered and abused by the robber barons roundabout. An unwalled city had little chance to prosper and to grow. Where they were protected by ditch and ramparts, the burghers increased in numbers and in wealth, and in the fighting strength which wealth and numbers gave, to a point where they could at length break the power of the barons and teach them to respect the commonsense right to life and property. But as the city's population grew, the girdling bulwark took on another aspect. To provide dwellings and workshops for ever more families it was necessary to build on the open spaces and to run the houses ever higher. The narrowness of the streets and gateways choked the traffic by which the people lived. Sunshine and fresh air were shut out, dirt accumu-

lated and vermin multiplied, want and sickness gained ground. The wall and moat, without which life would formerly have been insecure and prosperity impossible, came to be more and more a cause of poverty and of death. It became as necessary to let the city spread out as it had at first been necessary to fence it in. When such action was proposed there were always some who shuddered at the very thought of destroying those sacred structures which had cradled the city's life. Very likely there were also those who could not argue for tearing down the walls and filling up the moats without alleging that they had always been an evil and even that they had been originally established by designing men for the purpose of congesting the population and so raising rents. These latter, with the best of intentions, probably did as much as did the former to delay the needful change.

The Evolutionary View

As with physical structures, so is it with political institutions. What is harmful today may very well have been beneficial a generation or a century ago; and what is now desirable would perhaps have been disastrous before. Social conditions change, doing away with old needs and bringing new ones. If the material equipment and the institutional forms of society remain unchanged, they produce effects quite unlike those which they formerly produced. It is to be wished that men could think as objectively of this in the case of amending a constitution as in the case of remodeling a house or installing an up-to-date machine.

The Constitution of the United States was not made for a class of lifelong wage workers, such as have to live under it by the tens of millions today. Such a class hardly existed at that time. It was not to any great extent particularly designed to serve farmers engaged mainly in specialized production for the general

market. Most farmers then raised mostly things for their own use or for use in the neighborhood. Neither was it drawn up with an eye to the interests of great industrial capitalists, who had not yet appeared on the scene.

It was a compromise, as it had to be, among the three or four principal elements in American society of the late eighteenth century. The most powerful element, because far the most numerous, was that of the small working farmers. On the whole, they got what they wanted out of it.

Influence of "States Rights"

And it was this democratic element, this large and self-reliant agrarian democracy, which, against the will of the moneyed men, the rich merchants and at least a part of the large landowners, put into the Constitution just the one feature which now more than anything else stands in the way of legislation that is needed by both the wage-working masses and the working farmers of our time.

The principle of so-called "states rights," the limitation of the scope of federal legislation, was a democratic provision, a safeguard for popular interests, a defense against the aggressions of the rich, when the Constitution was adopted. Under that kind of political system the masses prospered and effective democracy of the kind that could then exist gained ground for many decades. If today it is the capitalists, and especially the financial super-capitalists, who welcome Supreme Court decisions, based on the theory of limited powers, it is because, while economic and social conditions have profoundly changed, this feature of the basic law still remains.

As with the city walls, what once meant protection for the masses against exploiters, now means protection for a new type of exploiters and an obstacle to the progress of the masses.

A good many comrades and sympathizers are interested in our Yugoslav Bldg. and Loan Ass'n. At the annual meeting last December it was unanimously agreed to make our institution a Federal Building and Loan. Although steps were taken to Federalize our institution by the Board of Directors certain minor technicalities kept us from obtaining a Federal charter. So another special meeting of the Association was held last Saturday at the SNPJ Hall. A good many stockholders attended. Several resolutions were adopted and a special committee was appointed to help in removing our withdrawal list to assist in securing a Federal Charter. For a good many years now serious tension has prevailed at everyone of the stockholders meetings. That was also true of last Saturday's meeting. In the first place the meeting was badly handled. Reports were not forthcoming as they should have been and there has been for a long time, a lack of confidence in the management.

When people are in "dutch" they generally make comparison with other organizations which are worse off than their own. Our boys like to do that too. But that is wrong. We should always make comparisons with more efficient institutions than our own. There are any number of Building and Loan Associations which are in perfect liquid state today after six years of the depression because they have had good management. Bad management has put many an institution "under". This meeting heard the reports of the auditing committee which reviewed the history of the Association for many number of years back pointing out why we are where we are and demanding a change of the tactics. This institution is more or less a cooperative institution. Socialists are interested only in seeing it function properly. We do not look for personal gain. We are therefore, interested in seeing it managed more efficiently. That will restore confidence and enable dividend payments to stockholders.

Labor unions are active in supporting the Workers Rights Amendment and from it some observers look upon it as a first sign for a new political alignment. Some say that Labor has stood still with expectancy before the Supreme Court turned down the Railway Pension Act, the NRA, and others, against the workingman and that they are now prepared to form a Farmer-Labor Party. I suppose we

could say that Labor has been stunned by these decisions but we can add that American Labor quickly recovers from any sting and goes right back for more. Just the other day Matthew Woll, the red baiting vice-president of the A. F. of L. spoke against the very interest of the workers he is supposed to represent. Why he is kept at the head of the A. F. of L. we cannot understand for he has said and done enough against Labor to push him overboard. The A. F. of L. has gone on record to tighten its boycott on German goods and to condemn Fascist Italy and Mussolini for wanting to start a war. That, perhaps, can be termed progress but I believe these people are still far off from forming a Labor party.

Our summer activities will wind up soon. We still have a social gathering on "kranjski hribek" Sunday, the Socialist Picnic Aug. 24 and a September gathering and picnic for the benefit of Proletarec. With cooler weather our agitation and literature committee should get going again and with a little work we shouldn't have much difficulty in lining up a number of new members too.

We are glad to learn that things improved considerably for the National Office since the internal struggles were smothered out. This bids well for a good winter season for the Socialist movement. To win anything we must work with fervor.

THEN AND NOW

Where 100 workers were employed to produce a given output in 1932, now—

Only 71 are needed in blast furnaces, steel works and rolling mills;

Only 83 are needed in the automobile industry;

Only 78 are needed in making cigars and cigarettes; and

Only 77 are needed in the woolen and worsted industry.

ECHOES IN THE VALLEY

The bosses and highshots have been predicting these many years that we'd have a boom, and this is the month that roaring Charlie Dawes, of banking and political fame, predicted that the big recovery boom would start. Maybe they were referring to the booming of Mussolini's cannons.

